

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra pastorální a spirituální teologie

Bc. Vlastimil Čech

**Evangelizace papeže Františka s ohledem na jeho zahraniční
cesty a rozhovory do médií**

Diplomová práce

Vedoucí práce: ThLic. Michal Umlauf

Obor: Teologické nauky

OLOMOUC 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a použil jsem přitom jen uvedené prameny a literaturu.

V Brně dne 17. března 2016

Děkuji ThLic. Michalu Umlafovi za odborné vedení diplomové práce, poskytnutí mnoha cenných rad a podnětů a své rodině a přítelkyni za trpělivost.

Obsah

Úvod.....	6
1 Osobnost papeže Františka	8
1.1 Život Jorge Maria Bergoglia	8
1.2 Povolání ke kněžství	9
1.3 Kněžství v době diktatury	11
1.4 Biskupské a kardinálské působení	11
1.5 Konkláve	12
2 Vybrané publikace týkající se evangelizace papeže Františka	14
2.1 Vysvětlení pojmu evangelizace.....	14
2.2 Lumen fidei	15
2.3 Evangelii gaudium	16
2.4 Laudato si'	16
2.5 Papež František – rozhovor s Jorgem Bergogliem.....	17
2.6 František – Papež z druhého konce světa.....	18
2.7 Papež František – Promluvy z Argentiny.....	18
2.8 Papež František – Muž modlitby.....	19
3 Zahraniční cesty papeže Františka	20
3.1 Cesty papeže Františka v roce 2013	20
3.1.1 Brazílie.....	21
3.2 Cesty papeže Františka v roce 2014	23
3.2.1 Blízký východ.....	23
3.2.2 Jižní Korea	25
3.2.3 Albánie.....	29
3.2.4 Francie	31
3.2.5 Turecko	32

3.3 Cesty papeže Františka v roce 2015	34
3.3.1 Srí Lanka, Filipíny	34
3.3.2 Bosna a Hercegovina	37
3.3.3 Bolívie, Ekvádor, Paraguay	38
3.3.4 Kuba, Spojené státy americké.....	43
3.3.5 Keňa, Uganda, Středoafriická republika.....	48
3.4 Cesty papeže Františka v roce 2016	52
3.4.1 Kuba, Mexiko	52
Závěr	56
Anotace	58
Resumé.....	59
Summary.....	60
Bibliografie	61
Příloha č. 1: Chronologie papeže Františka.....	67

Úvod

Téma této práce jsem si vybral, protože mě papež František oslovil svou bezprostředností po svém zvolení. Skrze oblíbenost médií si získal i mou pozornost, a proto jsem se rozhodl napsat o jeho životě a o tom, jak ovlivňuje životy druhých, svoji diplomovou práci. Stejně tak problematika šíření evangelizace mi přijde aktuální a důležitá pro poklidné soužití lidí na zemi a může přispět mezináboženskému dialogu, o němž se papež od svého zvolení až dodnes neustále snaží.

V první části své diplomové práce se zaměřuji na osobnost papeže Františka od jeho mládí, až po jeho zvolení papežem. V navazující kapitole jsem se krátce zabýval vysvětlením pojmu evangelizace. Následovaly tři encykliky vydané za papežova působení. První byla vydaná k Roku víry, druhá pojednává o hlásání evangelia a je určena nejen pro kněze, ale i pro laiky. Poslední vydaná encyklika se věnuje ochraně životního prostředí. Dále jsem se zaměřil na publikační činnost, která pojednává o papeži Františkovi očima jiných spisovatelů. Většinou se jedná o knihy, které popisují život papeže Františka, jeho zahraniční cesty, významné promluvy, dialogy s papežem.

Stěžejní částí této práce je podrobný popis papežových zahraničních cest, které doposud absolvoval. Cesty jsou uvedeny v chronologickém pořadí. Vždy je brán zřetel na evangelizační dopad těchto cest. Tato práce si neklade za cíl popsat detailně všechny zahraniční cesty, ale zaměřuje se na popis důležitých momentů z hlediska hlásání evangelia.

V každé zemi papež zdůrazňuje pastorační charakter své cesty a vždy dbá na specifika dané země. Do práce jsem zahrnul i papežovy výroky, které pronesl při svých homiliích, promluvách a které mě zaujaly a přispěly k evangelizaci. Papež se při svých zahraničních cestách věnoval nejenom věřícím, ale i široké veřejnosti, kterou představovali především státní činitelé a návštěvám jiných státních institucí (parlament, školy, věznice, aj.). V rámci svých cest měl vždy jednu z promluv k zasvěceným osobám a neopomněl navštívit potřebné, či lidi na okraji společnosti.

Z hlediska metodologie se bude jednat o sběr dat formou studia veřejných dokumentů popisujících činnost a život papeže Františka a následnou analýzu těchto dat s přihlédnutím na evangelizační činnost a teologický výklad. Hlavním zdrojem čerpání

dat bude Rádio Vaticana a to z důvodu, že na jednom místě shromažďuje veškeré informace týkající se papežova působení.

Cílem této práce je zjistit, jak hlava církve využívá své mediální pozornosti k šíření evangelia a snaží se pozitivně ovlivňovat společnost a zlepšit její vnímání mezi nevěřícími a zda je vůbec možné toto změřit. Porovnat jeho myšlenky a prohlášení s učením církve.

1 Osobnost papeže Františka

Během zhruba tříletého pontifikátu si papež František získal oblibu prakticky všude na světě a Česká republika není výjimkou. Dle výzkumu agentury STEM z roku 2016 jej pozitivně hodnotilo 74 % dotázaných, což je o celých 22 % více než získal v obdobném průzkumu z roku 2009 jeho předchůdce papež Benedikt XVI. Není totiž divu, že si získal takovou popularitu, protože je otevřený, laskavý, upřímný a radostný člověk. Nad nikým se nevyvyšuje a jde mu především o potřeby chudých a obyčejných lidí. Jeho osobní kouzlo a charisma ovlivňuje nejen věřící, ale i ty, kteří nejsou věřícími katolíky a o víře moc nevědí.¹

Nynější papež je vhodnou osobností v této době, která není lehká. Situace v církvi v době zvolení roku 2013 také nebyla jednoduchá. O to více překvapí, jak se papež dokázal s touto novou rolí vypořádat a v krátké době získat na svoji stranu velké množství lidí. Papež František nemění to, co hlásá církve, ani neříká nic převratného, ale mění formu předání. Tato forma je srozumitelná všem, a tím dochází k evangelizaci všech. Je to spontánní člověk a v jeho promluvách a chování můžeme pozorovat i humor a to je také jedním z důvodů jeho popularity mimo církve.²

1.1 Život Jorge Maria Bergoglia

Jorge Mario Bergoglio se narodil 17. prosince 1936 v Buenos Aires. Pochází celkem z pěti dětí a má čtyři mladší sourozence – dva bratry a dvě sestry. V současné době žije již pouze jedna sestra Maria Elena. Jejich byt se nacházel v městské části Flores ve středo-východní části Buenos Aires, mluvílo se zde piemontským dialektem a ten si mladý Jorge Mario osvojil i se zvučnou španělštinou.

V mládí žil s babičkou, protože rodiče byli velice pracovně vytížení. Jako mladý hrával fotbal a basketbal. Jeho rodina ze strany otce je původem z Itálie, z oblasti Piemontu. Jeho mamince po pátém porodu ochrnuły nohy, takže malý Jorge pomáhal

¹ KUTIL, Tomáš. *Papež je nejoblíbenější osobností*. In: Katolický týdeník. Praha, 2016, XXVII(6). [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.katyd.cz/clanky/papez-je-nejoblibenejsi-osobnosti.html>

² Tamtéž

v kuchyni. Co se Jorge Mario v mladém věku naučil, to se mu později hodilo a dokázal si i jako biskup poradit v kuchyni sám. Po ukončení prvního stupně základní školy, zhruba ve věku 13 let otec navrhl, aby byl Jorge dočasně zaměstnán v textilní továrně, kde on sám byl účetním. Jorge tak zde dva roky pomáhal s úklidem a ještě jeden rok pracoval v administrativě.

Po základní škole se zapsal na průmyslovou školu se specializací na potravinářskou chemii. Jorge Mario několik let pracoval v laboratoři analýzy potravin jako chemický technolog. V mládí měl Jorge také mnoho přátel a i jednu přítelkyni, se kterou chodil tančit.³

1.2 Povolání ke kněžství

V 17 letech oslovil Jorgeho jeden kněz při zpovědi a ve svém nitru ucítil povolání ke kněžství. Ale toto povolání v něm muselo teprve uzrát. Když mu bylo 20 let, vážně onemocněl těžkým zápallem plic, dostal se do bezprostředního nebezpečí smrti. Musel podstoupit operaci, kdy mu byla odstraněna část pravé plíce. Následovala dlouhá bolestivá léčba, při které ho navštěvovala řeholní sestra, která ho také ovlivnila.

Krátce poté Jorge Mario vstoupil do diecézního semináře v Buenos Aires. Později však přestoupil do noviciátu Tovaryšstva Ježíšova. Papežova slova o tomto rozhodnutí ve své knize Torielli zachytil takto: „*Vybral jsem si Tovaryšstvo Ježíšovo. Přitahovalo mě, že se jedná o předvoj církve, v němž se používá vojenská mluva a kde vládne kázeň a poslušnost. Vybral jsem si ho i proto, že jezuitský řád se zaměřuje na misionářskou službu. Časem ve mně vzkličilo přání stát se misionářem v Japonsku, kde jezuité od nepaměti plnili důležité poslání. Vzhledem k vážným zdravotním problémům, které mě trápily od mládí, jsem však nedostal povolení.*“⁴ Přestoupení do jezuitského řádu se stalo 11. března 1958. Jeho rodina přijala toto rozhodnutí různě. Nejšťastnější byla jeho babička, která řekla: „*Výborně – jestliže tě Bůh volá, ať je veleben! Stejně ale nezapomeň, že doma máš dveře vždy otevřené a nikdo ti nebude nic*

³ Srov. GAETA, Saverio. *Papež František: život a výzvy*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2013, str. 17–23; ESCOBAR GOLDEROS, Mario. *Papež František: muž modlitby*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2013, str. 13–22.

⁴ TORNIELLI, Andrea. *František - papež chudých: [život, myšlenky a slova papeže, který změnil církev]*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2013, str. 85–86.

vyčítat, změníš-li své rozhodnutí.“⁵ Jorge Mario byl vyslán Tovaryšstvem Ježíšovým do Chile, aby zde získal základy humanitního vzdělání. V roce 1963 promoval na Filozofické fakultě v Argentině z filozofie. Dále pokračoval ve studiích na teologické fakultě San José, která sídlí na předměstí Buenos Aires, kde v roce 1970 promoval. V čase studií získal Jorge Mario několik zkušeností v pedagogické praxi na středních školách. Učil v letech 1964 – 1965 literaturu a psychologii na Colegio de la Inmaculada Concepción v Santa Fe v Argentině. Vyučoval stejné předměty i v roce 1966 na Colegio del Salvador v Buenos Aires.⁶

Těsně před kněžským svěcením zažil duchovně velmi intenzivní momenty, z nichž vznikla modlitba, ke které se hlásil i jako kardinál: „*Chci věřit v Boha Otce, jenž mě miluje jako syna i v Ježíše, Pána, jenž vlil do mého života svého Ducha, aby mě s úsměvem na rtech vedl do věčného království života. Věřím, že moje osobní dějiny byly proniknuty pohledem lásky Boha, jenž mi v ten jarní den 21. září vyšel vstříc, aby mě pozval k následování. Věřím ve svou bolest, která je neplodná kvůli mému sobectví, do něhož se utíkám. Věřím v ubohost své duše, která se snaží uchvacovat, aniž by dávala... Věřím v řeholní život. Věřím, že chci mnoho milovat. Věřím v každodenní palčivé umírání, před nímž utíkám, avšak ono mě s úsměvem vybízí, aby ho přijal. Věřím v Boží trpělivost – dobrotivou a příjemnou jako letní noc. Věřím, že můj tatínek je v nebi spolu s Pánem. Věřím, že je tam i otec Duarte a přimlouvá se za mé kněžství. Věřím v Marii, mou Matku, která mě miluje a nikdy mě nenechá samotného. Očekávám překvapení každého dne, v němž se projeví láska, síla, ale i zrada a hřích, které mě budou doprovázet až do dne definitivního shledání s tou úžasnou tváří, o níž nevím, jak vypadá, a neustále před ní utíkám, ale kterou chci poznávat a milovat. Amen.*“⁷

V této modlitbě se papež obrací k milosrdnému Bohu a lidem, kteří jej v jeho životě ovlivnili při jeho rozhodování stát se knězem. Tato modlitba je protknuta živou vírou v Boha a podporuje jej v jeho rozhodnutí, které učinil, když se vydal cestou zasvěceného života. Jedná se o vyznání víry papeže Františka, kde se hlásí k řeholnímu životu a to včetně problémů s tím spojených.

⁵ GAETA, Saverio. *Papež František: život a výzvy*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2013, str. 23.

⁶ Srov. GAETA, Saverio. *Papež František: život a výzvy*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2013, str. 23–24; TORNIELLI, Andrea. *František - papež chudých: [život, myšlenky a slova papeže, který změnil církev]*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2013, str. 88–89.

⁷ GAETA, Saverio. *Papež František: život a výzvy*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2013, str. 24–25.

13. prosince 1969 byl Jorge Mario vysvěcen na kněze. Jeho matka teprve v tuto chvíli uvěřila, že to myslí její syn vážně a Jorge Mario jí požehnal. Věčné řeholní sliby složil 22. dubna 1973 ve španělské Alcalá de Heranas.⁸

1.3 Kněžství v době diktatury

Jorge Mario se v sedmdesátých a osmdesátých letech dvacátého století věnoval pedagogickým a akademickým činnostem, ale i pastorační práci ve farnosti a duchovnímu vedení. Dále také vedl tři roky noviciát ve Villa Barillari v San Miguel a byl profesorem na teologické fakultě a zároveň i rektorem jezuitské koleje. Byl zvolen provinciálem jezuitů v Argentině dne 31. července 1973 a tuto funkci vykonával po šest let. V této době došlo v Argentině ke státnímu převratu a vládl zde generál Jorge Rafael Videla Redondo a tento režim trval od roku 1976 do roku 1981. Odpůrci vojenské junty a jejich příbuzní byli často unášeni a zabíjeni. Z této doby pochází nepodložené obvinění vůči provinciálovi Bergoglioovi za vydání dvou spolubratrů jezuitů – Orlanda Yoria a Francisca Jalicse, kteří se věnovali věřícím v chudinských slumech (favelách). Tento režim umučil nejméně 30 tisíc osob. Tito kněží však byli zatčeni v květnu 1976 a ve vazbě strávili šest měsíců a poté byli propuštěni. Proti Bergoglioovi nebylo nikdy vzneseno konkrétní důvěryhodné obvinění. Argentinská justice ho vyslýchala, ale nikdy ho z ničeho neobvinila. Sám Bergoglio jakákoliv pochybení vždy popíral. Bergoglio po zvolení biskupem se však zasazoval o to, aby se církev Argentině omluvila, že v době diktatury toho neudělala dost.⁹

1.4 Biskupské a kardinálské působení

Mezi lety 1980 až 1986 byl Jorge Mario rektorem velkého semináře a filozofické i teologické fakulty Colegio Máximo de San Miguel a také farářem farnosti patriarchy sv. Josefa v Diecézi San Miguel. V březnu 1986 odjíždí

⁸ Srov. GAETA, Saverio. *Papež František: život a výzvy*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2013, str. 25–27; TORNIELLI, Andrea. *František - papež chudých: [život, myšlenky a slova papeže, který změnil církev]*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2013, str. 89.

⁹ TORNIELLI, Andrea. *František - papež chudých: [život, myšlenky a slova papeže, který změnil církev]*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2013, str. 90–95.

do bavorského Mnichova dokončit svou doktorskou práci. Tuto práci však nemohl dokončit, protože ho nadřízení odvolali jako duchovního vůdce na kolej Nejsvětějšího Spasitele do Cordoby. 20. května 1992 byl jmenován pomocným biskupem v Buenos Aires. 27. června 1992 pak přijal v katedrále v Buenos Aires biskupské svěcení z rukou kardinála Antonia Quarracina, apoštolského nuncia Mons. Ubaldo Calabresiho, a biskupa z Mercedes-Luján Mons. Emilio Ogñénoviche. 3. června 1997 byl jmenován arcibiskupem koadjutorem v Buenos Aires a 28. února 1998 se po smrti kardinála Quarracina stal tamtéž arcibiskupem.¹⁰

I v biskupském úřadu nadále osobně vyřizuje telefonní hovory a sám si určuje harmonogram audiencí. Dává přednost osobnímu kontaktu s lidmi na ulici – jezdí autobusem, metrem. Obléká se skromně, nemá osobního tajemníka. Z biskupského paláce obývá jen skromnou ložnici. Svoji skromnost si zachoval i po jmenování kardinálem v roce 2001, kdy si nechtěl koupit červený oděv a raději si nechal upravit roucho svého předchůdce. Zároveň vyzývá své krajany, kteří by ho chtěli doprovodit do Říma na slavnostní jmenování, aby tak nečinili a peníze ušetřené za cestu raději darovali chudým. Jorge Mario byl v Buenos Aires oblíbeným arcibiskupem, protože stál na straně prostých lidí a často sloužil mše v lidových čtvrtích argentinského hlavního města.¹¹

1.5 Konkláve

Slovník Královské akademie španělského jazyka definuje „konkláve“ jako sbor kardinálů katolické církve, jenž se schází za účelem zvolení papeže. Konkláve se ve Vatikánu scházejí již několik staletí. Konkrétní místo konání je pak Sixtinská kaple, která pochází z let 1447-1480. Tato kaple je opatřena nádhernými freskami, jejichž autorem je Michelangelo. Dalšími prvky spojenými s volbou papeže jsou slavný komín a kamna, v nichž se pálí hlasovací lístky. Pokud je vycházející kouř černý, pak žádný z kandidátů nezískal potřebný počet hlasů. Když je kouř bílý, hlasování bylo úspěšné

¹⁰ Srov. GAETA, Saverio. *Papež František: život a výzvy*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2013, str. 29–33; Papež František. *Katolická církev v České republice* [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.cirkev.cz/cirkev-ve-svete/apostolsky-stolec/papez-frantisek/>

¹¹ TORNIELLI, Andrea. *František - papež chudých: [život, myšlenky a slova papeže, který změnil církev]*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2013, str. 110–115

a je zvolena nová hlava katolické církve. Hlasovací právo mají všichni kardinálové mladší 80 let, kterých bylo při volbě v roce 2013 celkem 115.¹²

Po abdikaci Benedikta XVI., který stanovil konec svého pontifikátu na 28. února 2013, bylo nutno svolat konkláve pro volbu nového papeže. Nové konkláve bylo zahájeno dne 12. března 2013. První kolo však nového papeže nepřineslo. Papež byl zvolen následující den – 13. března 2013. Novým papežem se stal Argentinec Jorge Mario Bergoglio, který si zvolil jako nové jméno František. Učinil tak na počest svatého Františka z Assisi, světce, který má nejbližší k chudým a zároveň se jednalo o zakladatele františkánského řádu. Papež František pocházející z Latinské Ameriky, byl prvním papežem, jenž vzešel z jezuitského řádu. Po svém zvolení vystoupil s krátkým proslovem, který oslovil mnoho lidí po celém světě.¹³ Na úvod své řeči poděkoval za vřelé přijetí velkým množstvím přítomných na Svatopetrském náměstí. Vyzval k modlitbě Otče náš a Zdravas Maria za emeritního papeže Benedikta XVI. a poprosil o modlitbu a požehnání pro sebe a svůj úřad. Následovalo požehnání přítomnému lidu a všem, kdo přenos sledovali. Z jeho prvního vystoupení byla patrná jeho skromnost a zakotvení v duchovním životě provázaném modlitbou.

¹² ESCOBAR GOLDEROS, Mario. *Papež František: muž modlitby*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2013, str. 75–78.

¹³ Tamtéž, str. 99–106.

2 Vybrané publikace týkající se evangelizace papeže Františka

Jako podstatné považují zmínit knihy, které se zabývají životem současného papeže Františka a jeho díly vzniklými během jeho působení jako hlavy církve. Část literatury vznikla v součinnosti s ním a často se jedná o rozhovory, které poskytl do médií, a na základě těchto rozhovorů pak vznikla knižní publikace. V úvodu této kapitoly bude objasněn pojem evangelizace. Ve zbylé části kapitoly pak jsou zmíněné knihy, kde je sám autorem nebo spoluautorem Jorge Mario Bergoglio a které mají vliv na evangelizaci.

2.1 Vysvětlení pojmu evangelizace

*Evangelizovat znamená pro církev přinášet radostnou zvěst všem společenským vrstvám a třídám a jejím vlivem zevnitř přetvářet lidi samotné, vytvářet z nich nové lidstvo.*¹⁴

Základním posláním církve je seznámit co nejvíce lidí s Kristem a jeho učením. Tento úkol církev dostala od samého Krista. Původní hlásání evangelia bylo určeno hlavně těm, kdo o radostné zvěsti nikdy neslyšeli a dětem. V dnešní době je nutné evangelizovat, protože moderní svět se zesvětštuje, mnoho pokřtěných nežije ve víře, někteří prostí lidé neznají základní pravdy víry a vzdělaní lidé touží po nové formě poznání Krista.¹⁵

Encyklika *Redemptoris missio* přináší nový pojem „nová evangelizace“ – ta je zacílena na zvěstování evangelia ve společnosti původně křesťanské a dnes sekularizované. S evangelizací souvisí obdobný pojem misie. Ta je ve smyslu „ad gentes“ zaměřena více na prostředí, které nebylo evangeliem zasaženo vůbec nebo je křesťansky mladé a potřebuje povzbudit.¹⁶

¹⁴ *Evangelii Nuntiandi* [online]. [cit. 2016-02-20]. Praha: Zvon, 1990. Dostupné na: <http://www.kebrle.cz/katdocs/EvangeliiNuntiandi.htm>, nestr., článek 18

¹⁵ Tamtéž, článek 51–52

¹⁶ *Redemptoris Missio* [online]. [cit. 2016-02-20]. Praha: Zvon, 1994. Dostupné na: <http://www.kebrle.cz/katdocs/RedemptorisMissio.htm>, nestr. článek 33

Hlásat evangelium by měli všichni křesťané, ze všech diecézí, farností a také všechna církevní společenství a církevní instituty. Toto hlásání by mělo probíhat s patřičnou horlivostí a se zápallem pro víru v Krista.¹⁷

K hlásání evangelia nestačí jen lidské předpoklady a oblast působení, ale je nutné působení Ducha svatého, jak praví apoštolská exhortace papeže Pavla VI. Hlásání evangelia (Evangelium Nuntiandi) z 8. prosince 1975:

„Evangelizace nebude nikdy možná bez působení Ducha svatého, neboť on působí v každém hlasateli, vnuká mu slova, jež by ho sama od sebe nenapadla a uschopňuje duši toho, kdo naslouchá. Poselství evangelia je schopno samo od sebe vzbudit víru.“¹⁸

Předchůdce současného papeže Františka Benedikt XVI. inicioval projekt nové evangelizace. Na jeho podnět vzniklo moto proprio s názvem Ubicumque et semper. V tomto papežském dokumentu, který vydává papež z vlastního podnětu, je mimo jiné zmíněno, že: *„Všude a vždy má církev povinnost hlásat evangelium Ježíše Krista.“¹⁹* Papež František se jako hlavní představitel církve snaží o hlásání evangelia skrze své encykliky a zahraniční cesty.

2.2 Lumen fidei

První encyklika papeže Františka byla svým způsobem dílem dvou papežů, poněvadž ji z velké části připravil papež Benedikt XVI. Encyklika byla vydaná k Roku víry a je rozdělená do čtyř kapitol. První kapitola „Uvěřili jsme v lásku“ pojednává o víře izraelského lidu a plnosti křesťanské víry. Ta se projevuje vírou v Ježíše a následování jeho příkladu, neboť jenom tak můžeme dojít spásy. Druhá kapitola má název: „Jestliže neuvěříte, neporozumíte.“ S vírou souvisí poznání pravdy, které je

¹⁷ *Redemptoris Missio* [online]. [cit. 2016-02-20]. Praha: Zvon, 1994. Dostupné na: <http://www.kebrle.cz/katdocs/RedemptorisMissio.htm>, nestr., článek 2

¹⁸ Srov. *Evangelizace je nejlepší služba spoluobčanům. Aneb Proč a jak evangelizovat*. Víra.cz [online]. 2006 [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.vira.cz/Texty/Glosar/Evangelizace.html>; *Evangelii Nuntiandi* [online]. [cit. 2016-02-20]. Praha: Zvon, 1990. Dostupné na: <http://www.kebrle.cz/katdocs/EvangeliiNuntiandi.htm>, nestr., článek 75

¹⁹ BIALLOWONS, Simon. *František: papež z druhého konce světa*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, str. 124.

pouze možné skrze přijetí Boží lásky, které nám umožňuje vidět realitu takovou, jaká je. Třetí kapitola – „Předávám, co jsem přijal“ poukazuje na to, že centrem naší víry by měla být církev, která víru předává a rozvíjí. Předávání z generace na generaci je především prostřednictvím modlitby a desatera. Poslední kapitola zní – „Bůh jim připravuje město.“ Víra v Boha nám přináší jistotu a smysl našeho života. Základní buňkou předávání víry by měla být rodina, protože děti se učí lásce od svých rodičů.

2.3 Evangelii gaudium

Papež v této encyklice vyjádřil postoj k hlásání radostné zvěsti evangelia. Zaměřil se především na reformu církve v jejím misijním nasazení, pokušení pastoračních pracovníků, přípravu homilie, sociální integraci chudých, sociální dialog, evangelizační činnost celé církve a duchovní motivaci misijního působení. Církev se má chopit iniciativy, zapojovat se, provázet, přinášet plody a slavit eucharistii. Přitom má vždy vycházet z evangelia, které je stále aktuální a je z něho možno čerpat dnes i v budoucnosti.

Je potřeba, aby se laici více angažovali v uplatňování evangelia, což by se projevilo proniknutím křesťanských hodnot do společenské, politické a ekonomické sféry a tím se přetvářela celá společnost. Toto angažování se je možno provést formou doprovázení, při kterém daného člověka povzbuzujeme ve víře a nemoralizujeme jej. Pokud jsme schopni takového doprovázení, tak přispíváme k růstu jak sebe, tak druhého. Oporou ve víře a v evangelizační činnosti by nám měla být Panna Maria, kterou můžeme brát jako vlastní matku a k ní vysílat své prosby.

2.4 Laudato si'

Encyklika papeže Františka pojednávající především o životním prostředí a péči o společný domov. Při čtení této encykliky nás napadne, jaký svět zanecháme generacím, které přijdou po nás. Čtenáři jsou vybízeni k ekologické konverzi, která neřeší pouze ekologii, ale také další sociální a lidské otázky, tážající se po smyslu života

a jeho hodnotě. Papež upozorňuje na velkou spotřebu materiálních věcí bohatých států, pro které je typický konzumní styl života, a tím i velké znečišťování planety. Poukázal, že akce na ochranu životního prostředí není možné odkládat, protože trpí především nejchudší národy.

Inspirací k napsání byl svatý František z Assisi, který projevoval zájem o všechno Boží stvoření a zejména ty nejpotřebnější. Papež v této encyklice navazuje na již vydané sociální encykliky a celé sociální učení církve. Poukazuje, že je potřeba změnit postoj a životní styl. Bude potřeba, aby se každý jednotlivec přičinil o politickou, ekonomickou a sociální změnu.

2.5 Papež František – rozhovor s Jorgem Bergogliem

Tato kniha nabyla aktuálnosti v roce 2013, kdy byl papež František zvolen, a vznikl český překlad, který vyšel v nakladatelství Portál. Autorem knihy, která vznikla roku 2010 pod názvem El Jesuita (Jezuita), je dvojice autorů. Prvním z autorů je argentinský novinář Sergio Rubín. Druhým spoluautorem je pak italsko-argentinská novinářka Francesca Ambrogetti. Zajímavostí této knihy je, že předmluvu k ní napsal rabín Abraham Skorka. Oplatil tak kardinálu a tehdejšímu arcibiskupovi Jorge Bergoglioovi jeho počín, kdy on mu v roce 2006 při uvedení jeho knihy, taktéž napsal předmluvu.

V této knize se dovídáme mnoho zajímavostí z minulosti života současného papeže Františka. Při rozhovoru s novináři prozradil, že v mládí rád tančil tango, pracoval jako vyhazovač. Jeho nejoblíbenějším filmem je dánské filmové drama s názvem Babettina hostina. Jorge Bergoglio na sebe prozradil, že má rád klasickou literaturu. V patnácti kapitolách je popsán příběh od narození až po současnost. Zjistíme tak, že Jorge Mario Bergoglio je z chudé rodiny, která připlula do Argentiny v roce 1929 a původně bydlela v Itálii v oblasti Piemont. Jeho budoucí otec a matka se seznámili v salesiánské oratoři v Buenos Aires. Tatínek pracoval jako dělník u železnice. Bergoglio vystudoval střední školu se zaměřením na chemii, a když mu bylo 21, rozhodl se vstoupit do jezuitské koleje. V květnu 1992 ho papež Jan Pavel II. jmenoval pomocným biskupem v Buenos Aires. Arcibiskupem se stal roku 1998 a kardinálem byl jmenován roku 2001. Zajímavé je papežovo heslo, které bylo i jeho

biskupským heslem a zní: „Misserando atque eligendo.“ V překladu znamená: Politováníhodný, a přesto vyvolený.²⁰

Tato kniha je dle mého názoru dobrá v tom směru, že papeže nepovyšuje, ale představuje jej jako obyčejného člověka z chudé argentinské rodiny. Líčí ho jak s jeho slabostmi, tak i jeho přednostmi a popisuje jeho život od narození až po jeho zvolení na konkláve roku 2013.

2.6 František – Papež z druhého konce světa

Tuto knihu napsal německý novinář Simon Biallowons, který je mimochodem také spoluautorem knihy o Benediktu XVI. Podstatná část této knihy je věnovaná Benediktu XVI. a jeho dědictví, které přebírá nově zvolený Jorge Maria Bergoglio. V knize je v osmi kapitolách rozebírána např. situace světové církve, popsáno konkláve z roku 2013, zaznamenána chronologie života nově zvoleného papeže. Jedna z kapitol se také věnuje tomu, proč si papež František zvolil své jméno po světcí Františkovi z Assisi.

Stěžejní kapitolu knihy pak tvoří nové výzvy, které papeže Františka v jeho úřadu čekají – nová evangelizace, problém AIDS, homosexuality a případy zneužívání v katolické církvi. Autor zastává názor, že papež František si získal svým přístupem a chováním srdce mnoha lidí po celém světě, a také jeho kroky v nejvyšším úřadu církve probouzí mnoho nadějí na změnu.

Hlavní přínos knihy spatřuji v otevření ožehavých témat, které nový papež František bude chtít řešit. Díky jeho popularitě může využít sympatií věřících i nevěřících a snáze přispět k vyřešení palčivých problémů, týkajících se mnoha lidí na celém světě.

2.7 Papež František – Promluvy z Argentiny

Promluvy zveřejněné v této publikaci jsou z doby, kdy byl Jorge Maria Bergoglio ještě kardinálem v Buenos Aires a to v letech 2006 – 2013. Zabývá se převážně tematikou ze sociální oblasti, která je pro něho stěžejní i při působení

²⁰ *Papež František*. kniha.cz. [online]. [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: <http://www.kniha.cz/papez-frantisek/>

na Svatém stolci, jako jsou např. ochrana dětí a seniorů, nezaměstnanost, chudoba a pastorace. Jak vidíme, tato problematika byla aktuální v tehdejšímu působení v jeho domovské diecézi a odráží tak postoje formované dlouho před papežovým zvolením. Kniha byla přeložena v roce 2013 do češtiny a je obsahově velice bohatá a výše uvedená témata rozebírá celkem ve dvaceti kapitolách.

Na této knize je patrný všeobecný přehled papeže Františka, který promlouvá ke každé problematice věcně a s odstupem, ale zároveň s pochopením a láskou. Je to způsobeno jeho vzděláním, které je tak typické pro jezuitský řád. Toto vzdělání je přísné, ale velice kvalitní.

2.8 Papež František – Muž modlitby

Kniha Muž modlitby je biografí, která vznikla v roce 2013, a napsal ji španělský spisovatel Mario Escobar. Celá kniha je protknuta modlitbou, vždyť i papež František pronesl hned po svém zvolení prosbu k věřícím: Modlete se za mě. Už od prvních dnů jeho pontifikátu můžeme pozorovat Františkovu skromnost a pokoru. Kniha upozorňuje na problematiku, která papeže Františka čeká (úniky informací z interních dokumentů, pedofilní skandály, aj.).

Tato kniha zmiňuje i nové prostředky komunikace papeže skrze další média, konkrétně sociální sítě, které papež František využívá. Také jeho první příspěvek na twitteru byla prosba o modlitbu.

3 Zahraníční cesty papeže Františka

Papež František je velice temperamentní člověk, a i když zrovna nemá nějaké veřejné vystoupení, tak i jen svojí přítomností přitahuje a ovlivňuje spoustu lidí. Kromě pravidelných promluv na Vatikánském náměstí, kde má velké množství posluchačů z celého světa, tak podniká během každého roku několik zahraničních cest. Při těchto zahraničních cestách má možnost hovořit k věřícím z konkrétních oblastí a tím je povzbudit ve víře a ostatní přítomné evangelizovat. Ne všichni mají možnost a prostředky navštívit papeže Františka ve Vatikánu, proto se on vydává na zahraniční cesty, aby umožnil co největšímu množství lidí setkat se s ním.

Během některých návštěv a jeho zahraničních cest se podařilo novinářům získat od papeže Františka několik rozhovorů, při kterých se papež František vyjadřuje k aktuálním tématům, které trápí svět či místní církve. Myšlenky z těchto rozhovorů, promluv a homilií, které jsou dle mého názoru podstatné, jsou uvedené vždy u konkrétní cesty. Jednotlivé cesty jsou v této kapitole chronologicky seřazeny.

Při svých zahraničních cestách se nezaměřuje jen na věřící populaci, ale jeho slova jsou přístupná všem, kteří mají otevřenou mysl a jsou ochotni ho poslouchat. Téměř na každé zahraniční cestě navštěvuje chudé, nemocné a potřebné. Dokonce se snaží evangelizovat i v parlamentu o čemž svědčí jeho návštěva, jak Evropského parlamentu, tak i návštěva sídla Kongresu USA, kde s velkým ohlasem promlouval k přítomným politikům.

3.1 Cesty papeže Františka v roce 2013

V roce 2013 absolvoval papež František pouze jednu zahraniční cestu, která byla ale velice významná, protože se jednalo o návštěvu Světových dnů mládeže v Rio de Janeiru v Brazílii. Tuto cestu naplánoval jeho předchůdce Benedikt XVI. a kvůli abdikaci se jí již nezúčastnil. Další cesty papeže Františka byly naplánovány na další roky jeho pontifikátu.

3.1.1 Brazílie

Po zvolení Jorge Maria Bergoglia v březnu 2013 papežem, zajásali především věřící z Brazílie, potažmo celé Latinské Ameriky, protože jednak se jednalo o prvního papeže zvoleného z tohoto kontinentu, ale i věděli, že se brzy s novým papežem setkají na svém území. Nově zvolený papež František převzal po svém předchůdci Benediktu XVI. účast na XXVIII. Světových dnech mládeže v Rio de Janeiro v Brazílii. První zahraniční cesta papeže Františka se uskutečnila již po čtyřech měsících od zvolení hlavy římskokatolické církve.

Těchto XXVIII. Světových dnů mládeže, které se konaly v termínu 22. – 28. července 2013, se zúčastnilo mnoho mladých lidí z celého světa. Světové dny mládeže jsou určeny především mládeži a to od 16 – 30 let, ale věkové omezení není nijak kontrolováno. Závěrečné mše na pláži Copacabana, které je dlouhá 4 kilometry a široká zhruba 500 metrů, se zúčastnilo dle pořadatelů 3 milionů 700 tisíc lidí. Mše svatá se účastní věřící lidé i ostatní lidé všech věkových kategorií a pro ostatní, kteří se nemohou z jakýchkoliv důvodů zúčastnit, je přenášena velkým množstvím křesťanských i jiných médií. Početnou skupinu věřících doprovázeli biskupové a kněží z celého světa. Pořadatelé uvádějí účast věřících ze 175 zemí, biskupů bylo 644 a kněží bylo 7 814.²¹

Velké shromáždění lidí a přítomnost médií přímo vybídlo papeže k evangelizační činnosti. Celkem 24 proslovů a rozhovorů s novináři poskytl papež František během letu do Brazílie, ale i na místě samotném a i při návratu do Říma, kde rekapituloval dojmy ze své první zahraniční cesty v roli hlavy církve. Pro posluchače a čtenáře jeho proslovů uvedl po přiletu do Brazílie následující slova: „*Všechny prosím o laskavou pozornost a bude-li to možné, také o empatii, nutnou k navázání přátelského dialogu.*“²² Musíme si uvědomit, že to byla první Františkova cesta a tak i opatrnost byla na místě. Výhodu měl papež v tom, že mentalitou byl publiku velice blízko a i během vykonávání biskupského a později arcibiskupského úřadu byl mezi věřícími i ostatními lidmi velice populární.

Je důležité zmínit, že papež František má velice konzistentní názory. To co hlásá, vychází z jeho celoživotního zrání a přesvědčení. Líbivá hesla nejsou jeho

²¹ FRANTIŠEK, . *Papež František: prosím o přátelský dialog*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2013, str. 8–12.

²² Tamtéž, str. 13.

politika, ale vždy vychází ze své životní zkušenosti. Jeho program obsahuje čtyři hlavní body: *vytváření otevřených a bratrských společenství; co největší zapojení připravených laiků; hledání způsobů, jak seznámit s evangeliem každého obyvatele města; péče o chudé a nemocné.*²³ Tento přístup a jeho program vychází z toho, že sám byl členem jezuitského řádu a byl všestranně vzdělaný. Navíc viděl problémy s chudobou ve svojí arcidiecézi a tento postoj si zachoval i po zvolení za hlavu církve.

Také papežův výrok, který pronesl při přivítání v Brazílii, byl velice dobře zformulován a sdělil vše podstatné těmito slovy: „*Nemám zlato ani stříbro, avšak přináším to nejcennější, co mi bylo dáno: Ježíše Krista!*“²⁴ V obdobném duchu je laděná i první papežova encyklika, která vyšla jen pár dní před brazilskou návštěvou. Jednalo se o encykliku *Lumen fidei* (Světlo víry) a vyšla 29. června 2013. Vidíme tak, že papež nemá jen dostatečné teologické vzdělání, ale že umí použít vhodná slova ve správný okamžik.

Jedna z papežových promluv v Rio de Janeiru se konala v chudinské čtvrti Varginha 25. července 2013 a papež při ní pronesl: „*Chtěl bych vyzvat každého, kdo vlastní více zdrojů, a dále veřejné představitele a všechny lidi dobré vůle, aby nikdy nepolevili v úsilí o spravedlivější a solidárnější svět. Nikdo nemůže zůstat netečný vůči nerovnostem, které ve světě dosud vládou! Kéž každý člověk – podle vlastních možností a v souladu se svou zodpovědností – dokáže přispět k vymýcení sociální nespravedlnosti.*“²⁵ Papeži Františkovi velice záleží na odstranění sociálních rozdílů, které mohl i během svého dřívějšího působení zažít na vlastní kůži při návštěvách slumů (favel). Zde vidíme, že tato tematika se dotýká jednoho z jeho programů, konkrétně péče o chudé a nemocné. Snaží se ze své pozice působit na státníky a množství lidí, kteří mají nadbytek, tak aby pomohli těm, co mají nedostatek.

Při homilii na pláži Copacabana 28. července 2013 papež zmínil následující: „*Sdílet zkušenost víry, dosvědčovat víru a hlásat evangelium je mandát, který Pán svěřuje celé církvi i tobě. (...) Kam nás Ježíš posílá? Neexistují hranice ani omezení. Posílá nás ke všem. Evangelium je pro všechny, a nikoli pro některé. Pán hledá*

²³ FRANTIŠEK, *Papež František: prosím o přátelský dialog*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2013, str. 14–15

²⁴ Tamtéž, str. 15.

²⁵ Tamtéž, str. 17.

všechny, chce, aby všichni vnímali vroucnost jeho milosrdenství a jeho lásky.“²⁶ Tato slova papeže Františka musela zasáhnout srdce všech přítomných, i těch, co homilii slyšeli pomocí médií, protože vybízí každého k evangelizaci ve svém okolí bez ohledu na to kdo je, a kde je. Evangelizovat tak nemusí jen církevní představitelé, ale každý obyčejný člověk bez rozdílu. Nejsme omezeni na církevní prostředí a evangelizovat se dá kdekoliv a začít můžeme kdykoliv.

Papežova první zahraniční cesta byla náročná, protože během týdenního pobytu na Světových dnech mládeže v Rio de Janeiro v Brazílii absolvoval mnoho návštěv a mší svatých, kde evangelizoval pomocí svých promluv a homilií. Některé dny byly programově velice nabité a papež František, tak musel mnohdy absolvovat i 5 akcí denně. Jednalo se o návštěvu mariánského poutního místa, nemocnici pro drogově závislé, přivítání s mladými Argentinci v katedrále svatého Šebestiána, návštěva chudinské čtvrti Varginha, promluva k představitelům politiky a kultury aj. Také přednesl mnoho homilií na různých místech a to nejen pro mládež, např. na poutním místě Aparecida; opakovaně na pláži Copacabana; v katedrále sv. Šebestiána pro biskupy, kněze a řeholníky.

Média hodnotí první papežovu zahraniční cestu do Rio de Janeiro jako velice úspěšnou. Papež si svým neformálním chováním a vystupováním získal přízeň Brazilců i všech návštěvníků Světových dnů mládeže, ale také i dalších posluchačů a diváků, kteří přenos a promluvy sledovali ve sdělovacích prostředcích. Obzvláště mládeži, kvůli které tam jel, přirostl k srdci.

3.2 Cesty papeže Františka v roce 2014

V roce 2014 uskutečnil papež František celkem pět zahraničních cest. Jednalo se o návštěvu Blízkého východu, Jižní Koreje, Albánie, Francie a Turecka. Cesty byly zaměřeny na věřící v Asii a části Evropy.

3.2.1 Blízký východ

Třídenní zahraniční cesta na Blízký východ se uskutečnila ve dnech 24. – 26. května 2014 a zahrnovala návštěvu Jordánska, Palestiny a Izraele. Papež František se

²⁶ FRANTIŠEK, . *Papež František: prosím o přátelský dialog*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2013, str. 19.

tak při své druhé návštěvě rozhodl zavítat do Svaté země, do míst odkud se šířilo křesťanství do celého světa.

V rámci této návštěvy se setkal v Jordánsku s králem Abdalláhem II. i jeho rodinou a poděkoval mu za pomoc, kterou Jordánsko poskytuje syrským uprchlíkům, a zároveň při promluvě vyzval k ukončení válečného konfliktu v Sýrii. Jordánsko se totiž ujalo celkem 600 tisíců syrských uprchlíků a válka v sousední zemi si vyžádala 160 tisíc obětí. Zároveň při této návštěvě vyzývá k usmíření mezi Izraelem a Palestinou. Papež František sloužil mši svatou na stadionu v Ammánu pro 20 000 věřících. V podvečer téhož dne pak navštívil Betánii v Zajordání, kde se setkal s hendikepovanou mládeží. Tohoto setkání se mimo 600 lidí účastnil také latinský patriarcha Twal. Při rozloučení papež pronesl k účastníkům, mezi které patřilo i mnoho uprchlíků z Blízkého východu toto: *„Myslím především na milovanou Sýrii, drásanou bratrovražedným bojem, který trvá již tři roky, vyžádal si nespočetné oběti a donutil miliony lidí, aby se stali uprchlíky a exulanty v jiných zemích. Všichni chceme mír! Kořenem zla je nenávisť, chamtivost. Kdo je v pozadí? Ten kdo dává nepřáteleným stranám zbraně, aby spolu válčily. Přemýšlejme a v srdci také prosme za tyto ubohé zločince, aby se obrátili.“*²⁷ Vidíme, že papež František vnímá tento konflikt v sousední zemi velice vážně a trápí ho množství zla, které je díky tomu pácháno. Je zřejmé, že do konfliktu zasahují i jiné státy a vyšší zájmy, a tak papež vybízí k uklidnění tohoto konfliktu a obrácení aktérů, kteří mají krev na rukou. Nejmenuje konkrétně, ale prosí o modlitbu za tyto zločince.

Druhý den papež přiletěl do Betléma, kde jej přivítal palestinský prezident Mahmúd Abbás. Také zde byla sloužena eucharistická bohoslužba. Na jejím konci oslovil papež František nejvyšší politické představitele dvou znesvářených států Palestiny Mahmúda Abbáse a za Izrael pak Šimona Perése a vyzval je k intenzivní modlitbě k Bohu za dar pokoje. Jako místo tohoto modlitebního setkání navrhl svůj dům ve Vatikánu. Poté bylo na programu setkání s dětmi z uprchlického tábora Dheisheh, který obývá na ploše dvou kilometrů čtverečních 13 tisíc lidí. Dále papež ještě navštívil

²⁷ Papež František ve Svaté zemi – 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20259>

Tel Aviv a Jeruzalém, kde se potkal s konstantinopolským patriarchou Bartolomějem. Večer se pak konala v bazilice Božího hrobu významná ekumenická bohoslužba.²⁸

Třetí den měl papež na programu návštěvu Chrámové hory v Jeruzalémě, kde došlo k setkání, v rámci mezináboženského dialogu, s muslimy a papež navštívil vrchního muftího Jeruzaléma a celé Palestiny, šejka Muhameda Ahmada Hussaina. Později papež pokračoval v návštěvě posvátných míst a zavítal ke Zdi nářků, která je pozůstatkem jeruzalémského chrámu zbudovaného Herodem. I zde se setkal, v rámci otevřeného přístupu k judaismu, s vrchními rabíny. Jednalo se o zdvořilostní návštěvu Vrchního rabinátu Izraele, kde došlo k dialogu s Davidem Lauem, vrchním rabínem tzv. aškenázského ritu a s Josefem Yitzhakem, vrchním rabínem sefardského ritu. Odpolední program byl zakončen společnou bohoslužbou v Getsemanské bazilice se zástupci řeholníků, řeholnic a seminaristů z asi stovky různých kongregací.²⁹

Druhá papežova zahraniční cesta se ubírala v obdobném duchu jako jeho první cesta v Brazílii. Program i let byl velice nabitý a papež František absolvoval mnoho promluv a návštěv významných míst a významných osobností, jak církevních, tak i představitelů společenského života. Tato návštěva přispěla k prohloubení mezináboženského dialogu mezi křesťany, židy a muslimy, kteří v této oblasti spolu žijí. Papež usiloval a modlil se za co nejlepší vztahy mezi znesvářenými stranami v konfliktu o uznání samostatnosti státu Palestina. Neopomněl navštívit chudé, potřebné v podobě uprchlíků ze Sýrie a vybídl taktéž k ukončení tohoto již dlouho trávajícího konfliktu.

3.2.2 Jižní Korea

Ve dnech 14. – 18. srpna 2014 Svatý otec František uskutečnil svoji třetí zahraniční apoštolskou cestu, která byla do Jižní Koreje. Tento stát si vybral, aby povzbudil místní dynamicky se rozvíjející katolickou církev a aby se zúčastnil šestého Asijského dne mládeže. V tomto 50 miliónovém státu se hlásí ke katolické víře zhruba

²⁸ Papež František ve Svaté zemi – 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20265>

²⁹ Papež František ve Svaté zemi – 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20272>

11 % populace. Součástí této cesty bylo i blahorečení 124 korejských mučedníků a další velice bohatý program.³⁰

Po jedenáctihodinovém letu byl papež oficiálně přijat na soulském vojenském letišti jihokorejskou prezidentkou Pak Kun-hje, státními a církevními představiteli. Také ho očekávala katolická komunita, ve které byli příbuzní mučedníků, které přijel papež blahorečit. Papež na letišti pozdravil pozůstalé tři set obětí, které si na jaře téhož roku vyžádalo ztroskotání jihokorejského trajektu Sewol. Odpoledne se Petrův nástupce v Modrém paláci, sídle jihokorejských prezidentů, setkal s nynější hlavou státu a první ženou v tomto úřadu. Poté následovalo setkání v reprezentačním sále s asi 200 zástupci státních institucí a členů diplomatického sboru. Ve svém prvním projevu papež ocenil jihokorejské snahy o smír a stabilitu na tomto poloostrově. K této problematice uvedl: „*Korejské snahy o mír jsou věci, na niž nám zvláště záleží, neboť ovlivňuje stabilitu v celém regionu a na celém světě, který je již unavený válkami.*“³¹ Papež vnímá rozdělenost poloostrova a napětí, které zde panuje, jelikož mezi znesvářenými státy doposud nebyla uzavřena mírová dohoda, ale pouze podepsáno příměří z roku 1953. Po setkání papeže Františka se státníky a armádními představiteli se přesunul papež do sídla Korejské biskupské konference. V promluvě, kterou měl k přítomným biskupům, kněžím a 14 korejským misionářům zdůraznil naději, která je nabízená evangeliem milosti a Božího milosrdenství v Ježíši Kristu, tato naděje inspirovala i první korejské mučedníky.³²

Další den návštěvy připadl na církevní slavnost Nanebevzetí Panny Marie 15. srpna. Tento den je v Jižní Koreji státním svátkem, kdy se slaví osvobození a výročí konce druhé světové války. Na programu bylo slavení liturgie v městě Tedžon, které je vzdáleno zhruba 150 km od jihokorejské metropole, kam se papež rozhodl dorazit vlakem, místo připravené helikoptéry. Bohoslužby, která se konala na sportovním stadionu, se zúčastnilo asi 50 tisíc lidí, od kterých se dočkal vřelého přijetí. Ve své promluvě vybídl, aby i Korejci předali budoucím generacím evangelium a intenzivně se

³⁰ Papež František se vydal do Korejské republiky. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20653>

³¹ Papež v Jižní Koreji: Svět je unavený válkami. *tisk.cirkev.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://tisk.cirkev.cz/ze-zahranici/papez-v-jizni-koreji-svet-je-unaveny-valkami/>

³² Papež v Jižní Koreji - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20657>

věnovali péči o potřebné, slabé a chudé. Odpolední program začínal v semináři s osmnácti chlapci a děvčaty, kteří byli účastníky asijského dne mládeže. Setkání s touto vybranou skupinou probíhalo v radostném duchu a účastníci tohoto setkání poobědvali s papežem a předali mu drobné dárky. Po obědě odletěl papež do nedalekého Solmoe, které je rodištěm prvního korejského kněze a jednoho z mučedníků sv. Ondřeje Kima Tegona, kde probíhalo setkání asi šesti tisíc mladých lidí ze třiatvaceti asijských zemí. Promluva papeže Františka na setkání mladých byla velmi živá a papež odpovídal i na otázky účastníků ohledně víry. Mladým zdůraznil lásku k Bohu, k druhým lidem a vybízel k odstranění nenávisti v srdci. Také radil jak poznat Boží volání a vybízel k naslouchání toho, co k nám Pán promlouvá. Sváteční den papež František zakončil nečekanou návštěvou řeholní komunity, která sídlí v jezuitské univerzitě Sogang.³³

Sobota 16. srpna 2014 se nesla v duchu blahorečení 124 korejských mučedníků, z nichž mnozí patřili k první generaci korejských křesťanů z konce 18. století. Blahorečení probíhalo v historickém centru Soulu a zúčastnilo se ho zhruba osm set tisíc lidí. V kázání vyzdvihl papež 124 mučedníků, kteří položili svůj život pro Krista a jeho učení. A vybídl účastníky, aby se nepřizpůsobili duchu doby, ale aby trvali na evangeliu, které nám hlásá radostnou zvěst a i v proměnách času je stále platné. V odpoledních hodinách navštívil Petrův nástupce centrum Katolické charismatické obnovy, jehož součástí je domov pro zdravotně postižené, chudé a nemocné lidi každého věku. V tomto domově se setkal s padesáti postiženými dětmi, sto padesáti dospělými zdravotně postiženými lidmi, učiteli a zdravotním personálem. Obzvláště nemocným a postiženým udělal velkou radost. Závěr sobotního dne věnoval papež řeholníkům a řeholnicím a poté zástupcům laického apoštolátu. V přednáškovém sále zdůraznil následující: *“Jedině pokud je naše svědectví radostné, můžeme přitahovat muže i ženy ke Kristu. A takováto radost je dar, který se živí modlitbou, rozjímáním Božího slova, slavením svátostí a komunitním životem. Když se toho nedostává, vynořují se slabosti a těžkosti, které zatemňují radost poznanou tak důvěrně na počátku naší cesty.”*³⁴ Papež povzbudil k radostnému životu a předávání evangelia a vybídl, že

³³ Papež v Jižní Koreji - 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20661>

³⁴ Papež v Jižní Koreji - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20665>

radostné předávání je potřeba duchovně podpořit, aby toto hlásání bylo opravdové a účinné.³⁵

Nedělní program zahájil papež křestní bohoslužbou na nunciatuře. Svátost křtu byla udělena otci, jedné z obětí ztroskotání trajektu Sewol. Následovalo setkání se členy Federace asijských biskupských konferencí, se kterými se společně pomodlil breviář. Ve své obsáhlé promluvě k asijským biskupům na závěr řekl: „*Hledíme-li na obrovský asijský kontinent, na jeho rozlehlá území, starobylé kultury a tradice, uvědomujeme si, že v Božím plánu jsou vaše komunity vskutku pusillus grex, malým stádcem, jemuž je však přesto svěřeno poslání nést světlo evangelia až na konec země. Je právě jako hořčičné zrnko.*“³⁶Papež vnímá rozlehlost a velkou populaci asijského kontinentu jako velkou naději do budoucnosti, z které později mohou těžit příští generace. V podvečer Svátý otec František slavil mši svatou na zakončení asijského setkání mládeže. Bohoslužby se zúčastnilo asi čtyřicet tisíc mladých lidí ze dvaadvaceti asijských zemí. Vyzval mladé, aby šířili evangelium s ohledem na dar Ducha svatého, který věřící obdrželi ve svátosti křtu a zpečetili ve svátosti biřmování. Homilii papež zakončil těmito slovy: „*Drahá asijská mládeži, přeji vám, abyste v jednotě s Kristem a církví, šli touto cestou, která vás jistě naplní radostí. A nyní, když se připravujeme k eucharistickému stolu, obraťme se k Marii, naší Matce, která přivedla na svět Ježíše. Ano, Matko naše Maria, přejeme si přijmout Ježíše, pomáhej nám svým mateřským citěním přinášet Jej druhým, věrně Mu sloužit a ctít Jej v každé době a na každém místě v této zemi a v celé Asii. Amen.*“³⁷V rámci šíření evangelia nabádá mládež, aby se také obracela často k prosbám a přímlyvné modlitbě k Panně Marii, aby byla prostředníkem šíření radostné zvěsti.³⁸

Závěrečný pondělní den papež František věnoval setkání s náboženskými představiteli církví a ostatních náboženství. V soulské katedrále následovala bohoslužba za mír a smíření. Papež se v homilii věnoval šedesátiletému rozdělení tohoto

³⁵ Papež v Jižní Koreji - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20665>

³⁶ Papež v Jižní Koreji - 4. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20668>

³⁷ Tamtéž

³⁸ Tamtéž

poloostrova a nabádal ke sjednocení a budování vzájemné důvěry. Po zakončení bohoslužby papež ukončil svoji pětidenní návštěvu, rozloučil se na letišti s přítomnými církevními a státními představiteli a odletěl do Říma.³⁹

Třetí papežova cesta směřovala na Dálný Východ, který navštívil poprvé. Díky pořádání setkání asijské mládeže v Jižní Koreji se mohl papež František setkat s mladými z celého asijského kontinentu. Nezapomněl navštívit potřebné, nemocné a postižené. Ve svých proslovech se obracel k věřícím z Jižní Koreje a okolí, ale i k jejich politickým i církevním představitelům.

3.2.3 Albánie

Jednodenní návštěva Albánie, kde se narodila Matka Tereza, byla pro papeže Františka třetí zahraniční cestou v roce 2014 a zároveň první, která směřovala na Evropský kontinent. Cesta měla pastorační charakter a byla zaměřena na podporu a šíření křesťanské ideologie v této zemi, která mnoho vytrpěla v důsledku minulých ideologií.⁴⁰

V neděli 21. září 2014 se papež František vypravil na jednodenní návštěvu Albánie. Jedná se o malou zemi s pohnutým osudem, vždyť v důsledku nacionálního fašismu a později ateistického komunismu došlo k zlikvidování všech 1820 kostelů v zemi. V současnosti je na území Albánie 16 % katolíků. Přijetí papeže hlavou státu, Bujarem Nishani, který je muslimského vyznání, bylo radostné, protože primát první papežovy cesty v rámci Evropy už má díky návštěvě Albánie. Po tomto vřelém přijetí měl papež setkání s místními politickými představiteli a diplomaty. V promluvě k nim zmínil: *„Děni v Albánii naopak dokazuje, že mírumilovné a plodné soužití lidí a komunit patřících k odlišným náboženstvím je nejen žádoucí, ale konkrétně možné a uskutečnitelné. Pokojné soužití mezi různými náboženskými komunitami je totiž nedocenitelným dobrem pro mír a harmonický rozvoj lidu. Je to hodnota, kterou je třeba denně opatrovat a zvětšovat výchovou k respektování růzností a specifických identit otevřených k dialogu a spolupráci na dobru všech, vzájemným poznáváním*

³⁹ Papež v Jižní Koreji - 5. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20670>

⁴⁰ Papež František v Albánii. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20832>

a respektováním. Je to dar, o který je v modlitbě neustále třeba prosit Pána.“⁴¹ Papež oceňuje poklidné soužití více náboženských proudů v této malé balkánské zemi. Upozorňuje, že je potřeba se také modlit navzájem za sebe, bez rozdílu vyznání. A dále je potřeba respektovat jeden druhého a být otevřen dialogu s ostatními. Jeho návštěva k tomuto harmonickému soužití zajisté přispěla. Albánie tak může být příkladem dalším muslimským zemím, kde vztahy mezi různými náboženstvími nejsou tak poklidné.

Po setkání s diplomaty a politiky papež sloužil mši svatou na náměstí Matky Terezy v hlavním albánském městě Tiraně. Této bohoslužby se zúčastnilo několik desítek tisíc věřících. V promluvě děkoval a povzbuzoval přítomné následujícími slovy: „Obracím se tím zejména k mladým: Bylo jich mnoho cestou z letiště až sem! Tento lid je mladý! Velmi mladý. A kde je mládí, tam je naděje. Naslouchejte Bohu, klaňte se Bohu a mějte se navzájem rádi jako lid, jako bratři. Církvi, která žiješ v této albánské zemi, díky za tvůj příklad věrnosti evangeliu! Nezapomínejte na hnízdo, na své dlouhé dějiny, ale také zkoušky; nezapomínejte na rány, ale nemstěte se.“⁴² Papež v této homilii cílí na mladou generaci z tohoto státu a vybízí ji k toleranci a oceňuje vytrvalost místních křesťanů. V mladých vidí naději a křesťanskou budoucnost tohoto malého balkánského státu.

V odpoledních hodinách program pokračoval setkáním s představiteli všech náboženských vyznání v zemi. V tomto mezináboženském dialogu se zabýval náboženskou svobodou. Navečer se papež František v tiranské katedrále modlil nešpory s místními katolíky. Na závěr své cesty stihl navštívit charitativní centrum, kde jsou ubytovaní především sirotci a děti ze sociálně slabých rodin. Byli zde i zástupci dalších charitativních organizací, kteří se toužili setkat s papežem.⁴³

Čtvrtá zahraniční cesta papeže Františka, i když byla pouze jednodenní, zanechala v této malé evropské zemi pozitivní ohlas. Papež měl úspěch a vřelé přijetí nejen mezi běžnými věřícími, ale i diplomaty, politiky, představiteli všech náboženských vyznání, charitativními pracovníky a opuštěnými dětmi.

⁴¹ Papež František v Albánii. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20832>

⁴² Tamtéž

⁴³ Srov. Tamtéž; Papež v Albánii - závěr cesty. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20835>

3.2.4 Francie

Pátá zahraniční cesta hlavy církve směřovala do sídla Evropského parlamentu, do francouzského Štrasburku. Jednalo se o neobvyklou a velice krátkou cestu, trvala pouze čtyři hodiny. Tato návštěva, i přestože byla krátká, byla velice důležitá. Papež během ní absolvoval dvě promluvy, a to k politikům z Evropského parlamentu a Rady Evropy.⁴⁴

V Evropském parlamentu papež více než půl hodiny promlouval k asi 750 poslancům z celé Evropy. Ve své řeči se věnoval tématům týkajících se lidských práv a jejich zneužívání, chudoby, potratů, lidské důstojnosti s ohledem na staré a opuštěné lidi. Nabádá politiky k návratu ke křesťanským kořenům Evropy. Upozorňuje státníky, aby byl kladen větší důraz na rodinnou výchovu, protože rodina je základ společnosti. Vybízí Evropu k větší ochraně životního prostředí, k investování do vzdělání a vyřešení migrační otázky a mnohé další. Ve své promluvě se opírá o mnoho církevních dokumentů a mimo jiné čerpá i z promluvy Jana Pavla II., kterou pronesl na půdě Evropského parlamentu v roce 1988. Také navazuje na svého předchůdce ve službě, Benedikta XVI., z promluvy k diplomatickému sboru.⁴⁵

Druhá z promluv byla pronesena na půdě Rady Evropy. Tento proslov k mezinárodní organizaci se konal v době, kdy si tato organizace připomínala 65. výročí od založení. Byl určen přítomným státníkům i z ostatních zemí mimo Evropskou unii, kteří jsou členy této rady. Členů Rady Evropy je celkem 47 zemí, které aspoň částí svého území leží na kontinentu Evropy. Tato organizace se zabývá problematikou lidských práv, ochranou demokratických principů jejich členů, řešením diskriminace, ochranou životního prostředí a bojem proti terorismu. Papežův proslov navazoval na problematiku, kterou Rada Evropy řeší a vybízel k návratu ke křesťanským kořenům. Zdůrazňoval potřebu míru v Evropě, který je nezbytný pro poklidné soužití národů.

⁴⁴ Papež ve Štrasburku varoval před paradoxním zneužíváním lidských práv. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php?id=21143>

⁴⁵ Udržovat naživu demokracii před nátlakem neznámých impérií. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php?id=21141>

Také vybízeli k zachování evropské identity i přes to, že Evropa se stává čím dál více multipolární a multikulturní.⁴⁶

Papež František často na svých zahraničních cestách promlouvá k politickým zástupcům států. Při této návštěvě zavítal do sídla Evropského parlamentu, který je zákonodárným orgánem Evropské unie a do nedalekého sídla Rady Evropy. Ocenil jejich zasazování o mír a demokracii na evropském kontinentu. Poděkoval za dosavadní spolupráci se svatým stolcem a vybídl k další spolupráci nejen v otázkách víry a náboženství, ale i v zaměření se na životní prostředí, diskriminaci, migraci a mnohé další.

3.2.5 Turecko

Poslední zahraniční cestou v roce 2014 a zároveň šestou mezinárodní byla návštěva Turecka ve dnech 28. – 30. listopadu. Náročnost této návštěvy spočívala v tom, že papež směřoval do země, ve které se hlásí 98 % populace k islámskému vyznání. Z hlediska evangelizace byla záslužná, protože se papež zaměřil na mezináboženský a ekumenický dialog s místními církvemi.⁴⁷

Tato třídní návštěva byla zahájena v hlavním městě Turecka Ankaře, kde se setkal nejdříve s prezidentem, následně premiérem a dalšími politiky. Papež poděkoval Turecku za poskytnutí azylu pro velké množství uprchlíků ze zemí zmítaných konflikty. Ve své promluvě k politikům zdůraznil následující: *„Je zapotřebí mocného společného úsilí, založeného na vzájemné důvěře, která umožní trvalý mír a dovolí, aby se konečně začalo investovat nikoli do zbraní, ale do opravdového zápasu, jenž je hoden člověka, totiž do boje proti hladu a nemocem, za udržitelný rozvoj a ochranu stvoření a do odstraňování mnoha forem chudoby a marginalizace, jež nechybějí ani v moderním světě.“*⁴⁸ Papež připomenul potřebu mírového soužití na Blízkém východě, ukončení

⁴⁶ Srov. Papež ve Štrasburku varoval před paradoxním zneužíváním lidských práv. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21143>; K cestě do budoucnosti je zapotřebí minulost. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21142>

⁴⁷ Papež v Turecku – 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21154>

⁴⁸ Tamtéž

konfliktu v Sýrii a společnému boji proti chudobě, vymýcení vzájemné nedůvěry a budování vzájemného respektu bez ohledu na vyznání. Návštěva pokračovala setkáním s nejvyššími muslimskými představiteli, ke kterým také promlouval a snažil se budovat přátelské vztahy, které je nutno stavět na společných základech pomocí důvěry.

Druhý den se papež přemístil na pomezí dvou světadílů do tureckého Istanbulu, kde navštívil muzeum Hagia Sofía a poté Modrou mešitu. Následně se setkal s malou skupinou věřících, kteří zastupovali jednotlivé katolické obřady, které jsou v Turecku zastoupeny. Setkání s touto komunitou bylo zakončeno v istanbulské katedrále společnou mší svatou. Na této bohoslužbě byli přítomni i místní patriarchové a zástupci několika evangelických církví. Jelikož katedrála je zasvěcena Duchu Svatému, tak i promluva byla na toto téma. Na závěr dne se papež přesunul do nedalekého patriarchálního kostela, kde se se zúčastněnými pomodlil večerní chvály. Této ekumenické modlitby se účastnil i patriarcha Bartoloměj I., který za jeho návštěvu v Istanbulu vřele poděkoval a na Františkovu výzvu mu dal požehnání a i celé římské církvi.⁴⁹

Poslední den návštěvy byl zároveň začátkem nového církevního roku a první adventní nedělí. Papež zahájil den slavením mše svaté v kapli papežské delegatury. Poté následovalo setkání s vrchním rabínem židovské obce v Turecku. Následně se zúčastnil části byzantské liturgie, které předsedal ekumenický patriarcha Bartoloměj I. Ve své promluvě vyzdvihl dobré vztahy mezi římskou a pravoslavnou církví. A zdůraznil, že je potřeba se modlit za jednotu a za sebe navzájem. Po bohoslužbě patriarcha Bartoloměj I. a papež František podepsali společnou deklaraci ohledně překážek v jednotě obou církví. Po společném obědě s konstantinopolským patriarchou zavítal na setkání do salesiánské oratoře, kde se setkal s několika desítkami mladých z více zemí. Odpoledne ještě stihl krátce navštívit nemocného arménského patriarchu, který ležel v nedaleké nemocnici. Poté již následoval přesun na letiště a při zpáteční cestě se uskutečnila v letadle tisková konference.⁵⁰

Tato šestá zahraniční cesta směřovala opětovně na Blízký východ, kde už absolvoval jednu návštěvu, byla zaměřena na obnovení a navázání mezináboženského

⁴⁹ Papež v Turecku – 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21157>

⁵⁰ Papež v Turecku – 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21160>

dialogu s místními církvemi. Papež František absolvoval několik ekumenických modliteb a bohoslužeb. Setkal se s četnými církevními a politickými představiteli. Navštívil mládež, ale hlavně ukázal, že církvi není tato oblast lhostejná, protože se jedná již o čtvrtou papežskou návštěvu, kde navazuje na svoje předchůdce: Pavla VI., Jana Pavla II. a Benedikta XVI.

3.3 Cesty papeže Františka v roce 2015

Rovněž v roce 2015 papež František absolvoval pět zahraničních cest. Na počátku roku první jeho cesta vedla do Asie, kde navštívil Srí Lanku a Filipíny. V polovině roku pokračoval jednodenní cestou do Bosny a Hercegoviny. V červenci vedla jeho cesta do rodné jižní Ameriky, kde navštívil hned trojici států. Návštěvu na tomto kontinentu zahájil v Bolívii, pokračoval Ekvádorem a zakončil ji v Paraguayi. Na podzim navštívil střední a severní Ameriku, ve které zavítal na Kubu a do USA. Poslední zahraniční cestou v tomto roce byla návštěva Afriky, ve které navštívil: Keňu, Ugandu a Středoafričskou republiku.

3.3.1 Srí Lanka, Filipíny

Sedmou mezinárodní apoštolskou cestu uskutečnil papež ve dnech 12. – 19. ledna 2015 a navštívil v ní dva ostrovní státy Asie. První dva dny návštěvy věnoval Srí Lance, zbývající dny pobýval na Filipínách, které jsou jedním ze států, kde je největší počet katolíků na světě.

Na letišti na papeže čekali církevní představitelé, nově zvolená hlava státu a další přítomní. Po oficiálním přijetí papež mimo jiné pronesl: „*Moje návštěva na Srí Lance je především pastorační. Jako univerzální pastýř katolické církve jsem se přišel setkat s katolíky tohoto ostrova, povzbudit je a také se spolu s nimi modlit.*“⁵¹ Otevřenost hlavy církve je vidět i na jeho prvních slovech, která pronesl po úvodní řeči prezidenta. Při přesunu z letiště na papeže čekalo zhruba 300 tisíc lidí, kteří lemovali cestu až do centra hlavního města Kolomba. Po odpolední návštěvě prezidenta následovalo setkání papeže s různými představiteli náboženství, která jsou na Srí Lance

⁵¹ Papež na Srí Lance – 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21342>

zastoupena nejvíce buddhisty, poté hinduisty, islamisty a katolíky. V rámci tohoto setkání došlo k mezináboženskému dialogu, různým krátkým náboženským obřadům a požehnáním. Papež k těmto církevním představitelům pronesl: „*V tomto duchu úcty chce katolická církev spolupracovat s vámi a se všemi lidmi dobré vůle na prosperitě všech obyvatelů Srí Lanky. Doufám, že moje návštěva pomůže povzbudit a prohloubit různé formy mezináboženské a ekumenické spolupráce*“⁵² Papež navazoval na druhý vatikánský koncil a otevřenost církve k nekřesťanským náboženstvím, které vychází především z dokumentu *Nostra aetate*. Dále papež vyzývá k otevřenému mezináboženskému dialogu, pro který je nutný respekt, touha po poznání různých tradic.

Druhý den srílanského pobytu měl papež na programu kanonizaci indického misionáře Josefa Vaze. Této kanonizace se zúčastnilo více než 500 tisíc lidí nejen ze Srí Lanky, ale i z rodné Indie. Za působení tohoto prostého misionáře se obrátilo na katolickou víru zhruba 30 tisíc lidí. Papež k tomuto světci uvádí: „*Učí nás vycházet na periferie, aby Ježíš Kristus byl poznán a milován všude. Je také příkladem trpělivého snášení útrap kvůli evangeliu, poslušnosti k představeným a laskavé péče o Boží církev (srov. Sk 20,28). Stejně jako my žil v době rychlých a hlubokých přeměn.*“⁵³ Na příkladu tohoto nově svatořečeného kněze, papež ukazuje cestu k šíření evangelia mezi obyčejné a prosté lidi. Sám také často navštěvuje lidi na periferiích, chudé a sociálně slabé, kteří potřebují povzbudit ve víře. Dále papež zmiňuje: „*Přestože přišel na Cejlon pečovat o katolickou obec a podporovat ji, dosáhl svojí evangelní láskou ke všem.*“⁵⁴ Tato slova vystihují nejen světce, ale i samotného papeže, který je pro evangelizaci všech lidí bez rozdílu jejich vyznání, což je vidět na jeho četných ekumenických a mezináboženských setkáních s církevními představiteli. Odpolední program pokračoval na poutním mariánském místě, kde papeže čekalo asi půl milionu věřících. Zde proběhla bohoslužba slova a v krátké promluvě Svatý otec poděkoval Matce Boží a poprosil ji o vyprošení Božího milosrdenství pro místní věřící.

⁵² Papež na Srí Lance – 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21342>

⁵³ Papež na Srí Lance – 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21345>

⁵⁴ Tamtéž

Třetí den návštěvy se papež po šestihodinovém letu přemístil ze Srí Lanky na Filipíny. Během letu poskytl novinářům, kteří s ním cestovali, mnoho odpovědí na kladené dotazy. Po přistání na Filipínách v hlavním městě Manile byl oficiálně přivítán hlavou státu a místními církevními představiteli. Z letiště se František přesunul v papamobilu na apoštolskou nunciaturu, kde i nocoval.⁵⁵

Další den, již druhý v novém státě, ale první, který začal od časného rána, byl velice náročný. Papež začal soukromou návštěvou prezidenta Filipín. Pokračoval projevem adresovaným diplomatickému sboru a politickým představitelům, kde zdůraznil, že politik by měl být bezúhonný, poctivý a měl by usilovat o obecné dobro. Po tomto setkání se Svatý otec přemístil do katedrály Neposkvrněného Početí Panny Marie, kde v zaplněné katedrále slavil mši svatou s biskupy, kněžími a věřícími. V homilii se zmínil: „*Chudí jsou středem evangelia, jsou v srdci evangelia. Kdybychom chudé z evangelia vyloučili, nemohli bychom plně pochopit poselství Ježíše Krista.*“⁵⁶ Papež po vzoru svého patrona vybízí věřící a biskupy, aby se více zaměřovali na péči o chudé. Tato promluva také koresponduje s tím, že filipínští biskupové pastoraci roku 2015 zaměřili na chudé. Pak svá slova šel realizovat, protože po mši jej čekalo zhruba 320 dětí z různých charitativních center a on jedno z těchto center navštívil. Navečer papež měl bohoslužbu slova pro několik tisíc filipínských rodin, které vybízel k vroucnější modlitbě a k ochraně před konzumním stylem života.⁵⁷

Další den na filipínských ostrovech prožil papež František na ostrovu Leyte, který zasáhl nedávno před jeho návštěvou tajfun Haiyan, při kterém přišlo o život více než deset tisíc lidí a ostrov byl vážně poničen. Na tomto ostrovu byla sloužena mše svatá, které se zúčastnili téměř všichni obyvatelé ostrova. V homilii projevil soucit vůči všem, kteří někoho při této katastrofě ztratili. Po bohoslužbě následovalo setkání s rodinami obětí a společný oběd. Následný program byl kvůli nepřízní počasí zkrácen a papež se tak již nemohl setkat s kněžími a řeholníky z tohoto ostrova. Kvůli blízkému

⁵⁵ Papež František na Srí Lance a Filipínách - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php?id=21346>

⁵⁶ Papež František na Filipínách - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php?id=21350>

⁵⁷ Tamtéž

se tajfunu byla odložena i návštěva sirotčince. Papež se musel urychleně přesunout zpět do Manily, kde se připravoval na nedělní program.⁵⁸

Poslední den papežovy návštěvy byla neděle. Dopoledne se papež setkal s místními představiteli muslimů, hinduistů, buddhistů, evangelíků, pravoslavných a židů, kteří tvoří pouze sedm procent všech obyvatel. Následovalo setkání s mladými lidmi, kterých přišlo i přes nepřízeň počasí několik desítek tisíc. Papež si vyslechl svědectví několika mladých a vyjádřil jim svoji podporu. Ve své promluvě zdůraznil, abychom nebyli lhostejní, když kolem sebe vidíme hladovějící, drogově závislé a zneužívanou mládež. Vrcholem tohoto dne byla bohoslužba, na velkém prostranství, které se zúčastnilo téměř sedm miliónů věřících. V homilii papež zmínil, že množství věřících v této zemi ji zavazuje, aby hlásali evangelium ve zbytku Asie. Dále vyzdvihl důležitost a ochranu rodiny. Závěrečnou mší byla dovršena návštěva Filipín a papež se následujícího dne vrátil do Říma.⁵⁹

Asijská návštěva papeže Františka na těchto ostrovních státech přispěla k pastoraci místních věřících a byl zároveň posílen i mezináboženský dialog. Papež v obou státech navštívil významná křesťanská místa a věnoval se i lidem na okraji a mládeži. Na Filipínách byl velice vřele přijat, o čemž svědčí velká účast věřících na závěrečné mši svaté v Manile. Díky hojnému počtu účastníků tak mohl evangelizovat velké množství přítomných i těch, co tuto bohoslužbu sledovali skrze sdělovací prostředky.

3.3.2 Bosna a Hercegovina

Následující zahraniční cesta, v pořadí už osmá, byla jednodenní a vedla do Bosny a Hercegoviny. Jejím cílem bylo usmířit znesvářené vztahy, které po rozpadu Jugoslávie jsou doposud velice napjaté a papež tak usiloval o etnické a náboženské usmíření mezi zeměmi poznamenanými válkou.

Papež přiletěl na jednodenní návštěvu do Sarajeva dne 6. června 2015. Z letiště se přesunul do prezidentského paláce, kde se setkal se státními představiteli

⁵⁸ Papež František na Filipínách - 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21352>

⁵⁹ Papež František na Filipínách - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21355>

a diplomatickým sborem. Ve svém pozdravu papež upozornil, že je potřeba pracovat dále na rovnosti a budování důvěry mezi lidmi na tomto území. Dle papeže je nutné budování mostů a pokračování na usmíření těchto národů. Následovala mše svatá na stadionu pro celkem šedesát tisíc lidí. V homilii vybízí k pokoji, touze po míru a zdůrazňuje, kolik si toho tato země vytrpěla v nedávné válce, která přinesla zmařené životy, zničená města a mnoho lidí v uprchlických táborech. Odpoledne se Svatý otec setkal s kněžími a řeholníky a tři z nich podali svědectví o své víře během války. Papež ocenil jejich odvahu a vytrvalost ve víře. Poté následoval mezináboženský dialog mezi místními představiteli církví a Františkem. K mezináboženskému dialogu papež zmiňuje: „*Dialog je školou lidství a faktorem jednoty, která pomáhá budovat společnost založenou na toleranci a vzájemné úctě. Z tohoto důvodu se mezináboženský dialog nemůže týkat jenom některých, jenom představitelů náboženských komunit, ale měl by zahrnovat pokud možno všechny věřící a zapojovat různé sféry občanské společnosti.*“⁶⁰ Papež nás vybízí, že jeho příklad máme následovat a také aktivně bránit a šířit víru kolem sebe bez ohledu na to v jakém jsme společenství, ať už ateistickém, či společenství, které vyznává jinou víru. Tento dialog však musí být založen na toleranci vůči druhým a šíření evangelizace pak má být založeno na faktech, či svědectví naší víry. Závěr dne papež věnoval mladým, kteří mu kladli otázky, a on jim otevřeně odpovídal.

Tato cesta do balkánské země přispěla svým charakterem a uskutečněnými promluvami k usmíření a lepšímu mezináboženskému soužití na tomto území, kde žijí vedle sebe pravoslavní Srbové, katoličtí Chorvati a muslimští Bosňáci. Snad i návštěva odbourala vzájemnou nedůvěru a pomohla vystavět mosty mezi znesvářenými stranami.

3.3.3 Bolívie, Ekvádor, Paraguay

Druhá cesta do Jižní Ameriky, při které papež navštívil Bolívii, Ekvádor a Paraguay proběhla ve dnech 5. – 13. července 2015. V tomto roce se jednalo o třetí zahraniční cestu a zároveň devátou během jeho apoštolátu. Papež se vrací na svůj rodný kontinent a charakter této cesty je evangelizační, jak vyplývá z jednotného tématu pro tuto cestu: „Radost z hlásání evangelia.“ Přičemž Ekvádor měl motto:

⁶⁰ Papež František v Sarajevu. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21964>

„Evangelizovat s radostí“, Bolívie: „S Františkem hlásáme radost evangelia“ a Paraguay: „Poselství radosti a pokoje.“ Papež se zaměřil na menší a chudší státy, v kterých je velký potenciál pro růst víry. V každém z uvedených států hlava církve strávila zhruba 2 dny.⁶¹

Papež František zahájil svoji návštěvu v hlavním městě Ekvádoru Quito, kde ho přivítal místní prezident, biskupský sbor a mnoho dalších. V důsledku časového posunu a třináctihodinovému letu měl tento den jen proslov na přivítanou na letišti. Zde promlouval ke všem přítomným slovy: „*Dnes můžeme i my najít v evangeliu klíče, které nám umožní postavit se nynějším výzvám, cenit si různosti, podporovat dialog a participaci bez vyřazování, aby další pokroky a rozvoj, ke kterým dochází, zaručily lepší budoucnost pro všechny.*“⁶² Těmito slovy Svatý otec dokazuje, jak je evangelium stále aktuální, i když už je zhruba dva tisíce let staré. Vybízí k dialogu, toleranci a povzbuzuje přítomné k dalšímu pokroku a rozvoji.

Program druhého dne pokračoval v největším ekvádorském městě Guayaquil, kam se přesunul z hlavního města a kde sloužil mši svatou pro zhruba milión věřících. Mše svatá byla sloužena v nově vybudovaném čtyřsethektarovém parku a byla obětována za rodiny. Homilie papeže Františka byla taktéž zaměřena na rodiny a papež upozornil na konání biskupské synody o rodině, která se měla konat na podzim v Římě, a požádal přítomné o modlitby na tento účel. Po mši svaté papež projížděl tímto největším městem v papamobilu a žehnal přítomným věřícím. Následoval oběd v jezuitské koleji, při kterém rozmlouval se svými spolubratry. Pak se vrátil zpět do hlavního města, kde ho čekala návštěva prezidentského paláce a dále navštívil místní katedrálu, kde se soukromě pomodlil, požehnal přítomným a zakončil tento den.⁶³

Poslední den v Ekvádoru zahájil papež setkáním s ekvádorskými biskupy. Poté v městském parku byla sloužena mše svatá s texty za evangelizaci národů a i promluva

⁶¹ MLÉČKA, Ondřej, *V červenci navštíví papež Ekvádor, Bolívii a Paraguay.* [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://www.cirkev.cz/archiv/150701-v-cervenci-navstivi-papez-ekvador-bolivii-a-paraguay>

⁶² Papež František v Ekvádoru - 1. den. *Radiovaticana.cz.* [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22098>

⁶³ Srov. Papež František v Ekvádoru - 2. den dopoledne. *Radiovaticana.cz.* [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22100>; Papež František v Ekvádoru - 2. den odpoledne. *Radiovaticana.cz.* [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22102>

byla na toto téma. Zmínil zde: „*Ježíš nás posvěcuje, aby nás podnítl k osobnímu setkání s Ním a s druhými, k nasazení ve světě a k nadšení pro evangelizaci.*“⁶⁴ Papež vybízí ekvádorské věřící k větší víře v Ježíše Krista a vroucnější modlitbě, skrze kterou budeme blíže k Bohu. Také je potřebné šířit evangelium kolem sebe a to nejen ve vlastní zemi. Po dopolední bohoslužbě pokračoval program setkáním s akademickou obcí, následovalo setkání s občanskou společností, kde zdůrazňoval potřebu hovořit o tématu chudoby a všeobecně o sociálních problémech, protože ty společnost trápí. Před svým odletem do Bolívie se ještě setkal se seminaristy, kněžími a řeholníky, kterých se v této zemi nedostává z důvodu velkého množství katolíků.⁶⁵

Navečer papež přilétá do bolivijského hlavního města La Paz, kde jej přivítal místní prezident Evo Morales. Papež ve své úvodní řeči připomněl úlohu své cesty, která měla pastorační charakter. Mimo jiné zmínil: „*V této zemi a národě silně zakořenilo evangelium, které bylo během dlouhých let světlem lidského soužití, přispívalo k rozvoji národa a podněcovalo jeho kulturu.*“⁶⁶ Svatý otec oceňuje, že si Bolívie zachovala svůj křesťanský ráz a zmiňuje, že je potřebné setrvávat ve víře, aby bylo v tomto státě nadále mírové soužití. Dále v promluvě mluvil o pokroku země v posledních letech a vyzval, aby se političtí představitelé zaměřili více na chudé a na rodiny. Papež se přesunul do prezidentského paláce, kde setrval jen krátce a poté navštívil nedalekou katedrálu, ve které měl proslov k přítomným politikům a diplomatům. V této řeči čerpal z poslední sociální encykliky *Laudato si*, ze které si vybral téma nerovnosti. Papež se zabýval nerovností v oblasti majetku, kdy jedni mají nadbytek a druzí mají nedostatek. Následně se papež přesunul do bolivijského města Santa Cruz. Zde začínal národní eucharistický kongres a papež jej zahájil mší svatou, které se zúčastnilo dva miliony věřících.⁶⁷

⁶⁴ Papež František v Ekvádoru - 3. den dopoledne . *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22104>

⁶⁵ Papež František v Ekvádoru - 3. den odpoledne . *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22107>

⁶⁶ Papež František v Bolívii - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22109>

⁶⁷ Tamtéž

Druhý den a třetí den setrval papež ve městě Santa Cruz. Dopolední program druhého dne byl zahájen v salesiánské škole setkáním papeže s přítomnými bolivijskými řeholníky, kněžími a seminaristy, kterých je v Bolívii velký nedostatek. Odpoledne zavítal papež na setkání se zástupci sociálních hnutí. Třetí den navštívil papež vězení Palmasola, kde si vyslechl pohnuté příběhy vězňů a povzbudil je ve víře a naději a ukázal jim tak cestu z jejich obtížné situace, kterou mohou sdílet s Ježíšem. Poté odlétá do posledního státu na své zahraniční cestě, po Latinské Americe, do Paraguaye.⁶⁸

Do Paraguaye papež přilétá zhruba ve tři hodiny odpoledne na letiště do hlavního města Asunciónu. Zde jej přivítal místní prezident Horacio Cartes. První proslov papež pronesl až navečer v prezidentském paláci, kde promlouval k politickým představitelům. Ve své promluvě ocenil mír v zemi a zlepšení hospodářské situace po dlouholeté diktatuře, která byla v této zemi. Dále se věnoval chudobě a to těmito slovy: *„Úsilí všech sociálních složek ať neustává, dokud zde budou děti bez přístupu ke vzdělání, rodiny bez domova, pracující bez důstojné práce, rolníci bez půdy a mnozí lidé, nucení k migraci za nejistou budoucností. Dokud zde budou oběti násilí, korupce a obchodu s drogami. Ekonomický rozvoj, který nepřihlíží k nejslabším a nešťastným lidem, není opravdový. Měřítkem ekonomického vzorce musí být celistvá důstojnost člověka, zejména toho nejzranitelnějšího a bezbranného.“*⁶⁹ Papež vybízí k tomu, aby politici a vůdčí elity mysleli na prostý lid a více jej podporovali. Je potřeba se více zaměřit na chudé a potřebné a dbát na to, aby každý člověk mohl důstojně žít ve společnosti, i když se ne vlastní vinou ocitne na okraji společnosti.

Druhý den své návštěvy zahájil papež v dětské nemocnici v hlavním paraguayském městě Asunciónu, kde navštívil vážně nemocné děti a poté měl promluvu k nim a k nemocničnímu personálu, který čítal několik stovek lidí. Ve své řeči vyjádřil podporu dětem tím, že zmínil, že i pán Ježíš měl rád děti a dával je ostatním za příklad. Dopoledne se papež přesunul na nedaleké mariánské poutní místo, kde odsloužil mši svatou pro zhruba osmdesát tisíc věřících. V homilii Svatý otec mluvil o Mariině příkladu a jejich nejobtížnějších momentech života, mezi které patřilo:

⁶⁸ Papež František v Bolívii - 2. a 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22112>

⁶⁹ Papež František v Paraguay - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22115>

1. Ježíšovo narození, kdy neměli s Josefem místo, kde by Maria mohla porodit.
2. Nucený útěk do Egypta, při kterém museli všechno opustit a jít do neznámé krajiny.
3. Smrt na kříži, kterou Maria prožívala s Ježíšem až do poslední chvíle.

Na tomto příkladu dává povzbuzení místním věřícím, aby nikdy neklesali ve víře a hledali oporu u Panny Marie.⁷⁰

Odpoledne téhož dne se papež setkal se zástupci občanské společnosti a promlouval k nim o spravedlnosti a pohodlnosti v konzumní společnosti, kde upozornil, abychom nezapomínali na chudé. Následovala mše svatá v katedrále společně s přítomnými biskupy a kněžími. Další den ráno se papež zastavil v chudinské čtvrti na předměstí Asunciónu a navštívil místní obyvatele. Dopoledne tohoto posledního dne návštěvy odsloužil papež mši svatou na vojenské základně pro milion věřících. Této bohoslužby, která měla pastorační charakter, se zúčastnilo i několik stovek paraguayských kněží a dvaadvacet biskupů. Odpoledne se papež věnoval mládeži, které přijelo na setkání s papežem zhruba dvě stě tisíc. Vyslechl si svědectví a promlouval s mladými. Povzbuzoval je ve víře a s přítomnými se pomodlil tuto modlitbu: „*Pane Ježíši, dej mi svobodné srdce, které by nebylo otrokem všech klamů tohoto světa. Ať mé srdce neotročí pohodlí a podvodu, životu v zábavě a zlovyku. Ať se nestane otrokem falešné svobody, podle které mohu v každou chvíli dělat to, co se mi líbí.*”⁷¹ V této modlitbě je obsaženo, že mladý člověk nemá podléhat dnešní době a být méně závislý na vymoženostech současnosti. Dnes je desatero a další mravní zákony stále platné a není možné otupět a podléhat módním trendům.⁷²

Návštěva Latinské Ameriky byla velkým povzbuzením pro místní duchovní a věřící a díky tomu, že se papež vrátil na svůj domovský kontinent. Tento fakt byl tématem mnoha diskuzí. Svou cestu věnoval evangelizaci zdejších věřících. Navštívil mnoho významných míst v každém státě a věnoval se pastoraci lidem na okraji, ať už se jednalo o návštěvu nemocnice, vězení či chudinské čtvrti. Kamkoliv přišel,

⁷⁰ Papež František v Paraguay - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22115>

⁷¹ Papež František v Paraguay - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22120>

⁷² Srov. Papež František v Paraguay – 2. a 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22119>; Papež František v Paraguay - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22120>

evangelizoval chudé, bohaté, věřící i nevěřící a získal si popularitu svou bezprostředností.

3.3.4 Kuba, Spojené státy americké

Čtvrtá zahraniční cesta v roce 2015 směřovala opět do Ameriky. Tentokrát papež zamířil na ostrov Kuba a poté do USA. Jeho zahraniční návštěva se konala v termínu od 19. – 28. září 2015. Jednalo se o jednu z jeho nejdelších zahraničních cest. Na Kubě strávil celkem tři dny a zbytek zahraniční cesty věnoval rozlehlým Spojeným státům americkým. Na ostrově Kuba se sešel s Fidelem Castrem a v USA pronesl promluvu k politickým představitelům v americkém kongresu, v kterém doposud žádný papež nepromlouval. Papež se tak při své cestě zaměřil na dva státy plné protikladů, chudou Kubu a bohaté USA, ale v každém státu oslovil mnoho lidí bez rozdílu na jejich majetkové poměry.

První den své zahraniční návštěvy zahájil papež v kubánské metropoli Havaně. I přes to, že absolvoval dvanáctihodinový let, rozdával po přistání úsměvy a žehnal všem, kdo ho přišli uvítat. Přivítat na letiště Svatého otce, který byl již třetím papežem, co navštívil Kubu, přišel také kubánský prezident Raul Castro. Papež ocenil snahy Kuby, která se začala otevírat více světu, a podpořil politické představitele, aby v tomto kurzu pokračovali. Po slavnostním přivítání se přesunul v papamobilu na apoštolskou nunciaturu a po cestě zdravil všechny, kteří jej vítali. Další den návštěvy, což byla neděle, odsloužil papež mši svatou na náměstí Revoluce pro půl milionu věřících. Na závěr mše svaté, těsně před polednem vyzval přítomné slovy: „*Naučme se od Marie mít bdělé a pozorné srdce pro potřeby druhých. Ať jsme pohotoví v těch nejmenších životních detailech, jak nás učila na svatbě v Káni, a nepřestáváme se modlit jedni za druhé, aby nikomu nechybělo víno nové lásky a radosti, kterou nám nabízí Ježíš.*“⁷³ Papež František vybízí havanské věřící, aby se modlili za své bratry a sestry ve víře. Dále je vybízí, aby byli pozorní, a když někdo očekává pomocnou ruku, aby se nebáli být někomu oporou a pomoci mu v těžké chvíli. Dle Svatého otce je potřeba se také

⁷³ Papež na Kubě - sobota a neděle dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22431>

zaměřit na šíření víry, skrze naši lásku, kterou máme rozdávat kolem sebe a kterou dostáváme od Ježíše Krista.⁷⁴

V neděli odpoledne zavítal papež do Revolučního paláce, kde se setkal s Fidelem Castrem a jeho rodinou. Papež si s bývalým prezidentem Fidelem Castrem a i se současným prezidentem Raulem Castrem pohovořili a vyměnili navzájem dary. Po setkání se papež přesunul do havanské katedrály, kde se pomodlil s kněžími a řeholníky breviář a promlouval k nim o bohatství, které svazuje a církve by měla být chudá a svobodná. V pozdní odpoledne se papež setkal s mládeží a promlouval k ní, aby společně usilovala o hledání obecného dobra, a cílem člověka má být přátelství k druhým. Následující den dopoledne se papež přesunul do města Holguín, kde sloužil mši svatou pro stopadesátitisícový dav místních věřících. Jeho homilie, byla o vyvolení Matouše za apoštola, protože tento den se slavil svátek apoštola a evangelisty Matouše. V kázání pak použil tato slova: „*Nechme na sebe Pána pohlédnout v modlitbě, v eucharistii, ve zpovědi, v našich bratřích, zejména v těch, kdo se cítí opuštěni a osamoceni. A učme se dívat tak, jako se On dívá na nás. Sdílejme Jeho jemnocit a slitovnost s nemocnými, vězněnými, starými a rodinami, které jsou v těžkostech. Stále jsme povoláváni učit se od Ježíše, který vidí vždycky to, co je v člověku nejvíce autentické, totiž obraz Otcův.*“⁷⁵ Těmito slovy vybízí Svätý otec kubánské věřící, aby na sebe nechali působit milost Ducha Svatého a více naslouchali jeho hlasu skrze jejich bohatý duchovní život. Měli by se také více charitativně zaměřit a pomáhat všem, kteří jsou na okraji společnosti.

Předchozí den navečer se papež přesunul do nedalekého druhého největšího kubánského města Santiago de Cuba. Ráno poslední den své návštěvy na tomto ostrově věnoval papež setkáním s místními biskupy, se kterými soukromě pohovořil. Vrcholem tohoto dne byla bohoslužba v místní národní mariánské svatyni Panny Marie Milosrdné z El Combre. V kázání papež povzbuzoval na příkladu Panny Marie místní věřící k vytrvalosti ve víře. Tuto víru mají předávat především kubánské ženy a to ve svých rodinách a jít tak příkladem ostatním. Následně se papež setkal s kubánskými rodinami, kde pronesl pro všechny zúčastněné obsáhlou katechezi. Rodinu dává za příklad a říká

⁷⁴ Papež na Kubě - sobota a neděle dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php?id=22431>

⁷⁵ Papež na Kubě - neděle odpoledne a pondělí dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php?id=22432>

o ní: „*Bez rodiny, bez rodinného tepla se život stává prázdným, začínají chybět sítě, které nás táhnou v těžkostech, sítě, které nás v každodenním životě drží a motivují v zápase o prosperitu.*“⁷⁶ Je podstatné, že papež vidí základ v rodině a upozorňuje na rodinu jako základ, z kterého vycházíme, protože z rodiny máme každodenní návyky, chování a pokud rodina nefunguje, tak se rozpadá podporující prvek, který by nám měl být oporou v těžkých chvílích. Rodina je základ a je zárukou budoucnosti, zároveň zmiňuje, že ne vždy je rodina ideální a dokonalá, ale měla by se snažit co nejlépe vychovat budoucí generaci. Následně se papež přesunul na letiště, kde se s ním přišel rozloučit kubánský prezident a vydal se na tři a půlhodinový let do USA.⁷⁷

Papeže v hlavním městě USA Washingtonu přišel přivítat americký prezident Barack Obama a byli přítomní i četní církevní představitelé. Jelikož papež byl po přeletu z Kuby unaven a větší část přeletu z Kuby poskytoval odpovědi na mnoho dotazů přítomným novinářům na palubě letadla, tak se poté odebral na apoštolskou nunciaturu. Další den byl oficiálně přivítán v Bílém domě. Zde s americkým prezidentem diskutovali o životním prostředí, svobodě vyznání a papež ocenil americkou diplomacií za navázání užšího kontaktu s kubánskými představiteli. Poté se papež přesunul do washingtonské katedrály, kde se setkal s místními biskupy. Přítomné biskupy ocenil za to, že podporují šíření evangelia v mnoha zemích světa a jejich přístupu k migrantům. Dále k nim promlouval o tom jaké poslání má biskup a vyzval biskupy, aby bránili učení církve a aktivněji vystupovali proti interrupci, chudobě, násilí.⁷⁸

Po setkání s biskupy zamířil papež na kanonizační mši, která se konala v národní svatyni Panny Marie, a byl při ní kanonizován jeden španělský misionář, který kázal horlivě evangelium v oblasti Kalifornie. Této mše se mimo několika desítek tisíc věřících zúčastnilo i zhruba pět tisíc zasvěcených osob. K misijnímu poslání církve v homilii pronesl: „*Křesťan zažívá radost v misijním poslání: Jděte ke všem národům. Křesťan nalézá svou radost ve výzvě: Jděte a hlásejte. Křesťan svou radost obnovuje*

⁷⁶ Papež na Kubě - pondělí odpoledne a úterý dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22435>

⁷⁷ Tamtéž

⁷⁸ Papež v USA - středa dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22439>

a oživuje povoláním: *Jít a pomazávat.*⁷⁹ Papež vybízí k misijní činnosti na americkém kontinentu a zmiňuje, že hlásání evangelia má být radostné. A toto poslání obohacuje i samotného šířitele evangelia. Poté Svatý otec jako první papež v historii promlouval ke Kongresu Spojených států. Navázal tak na svůj proslov, který pronesl na půdě Evropského parlamentu a Rady Evropy. Papež ve svém proslovu vybízel k vymýcení nerovnosti ve společnosti. Zmínil, že je nutno zrušit trest smrti, omezit prodej zbraní a zaměřit pozornost, aby nedocházelo k bezmeznému znečišťování planety. Po téměř hodinovém proslovu z balkónu Kapitolu Spojených států promluvil i k věřícím i nevěřícím shromážděným venku těmito slovy: „*Velice si vážím vaší přítomnosti tady, těch nejdůležitějších tady: dětí! Bůh jim žehnej! Pán, Otec nás všech, ať žehná tomuto lidu, každému z vás i vašim rodinám a obdaří vás vším, co nejvíce potřebujete. Prosím vás, modlete za mne a je-li mezi vámi někdo, kdo není věřící anebo se nemůže modlit, prosím, aby mi přál dobro!*“⁸⁰ Papež se ve svém pozdravu zaměřil na budoucnost církve a to děti. Všem přítomným požehnal bez ohledu na jejich víru, a jak bývá jeho zvykem, požádal o modlitbu. Poté se papež přesunul do jedné z farností, kde absolvoval setkání se zhruba dvěma stovkami bezdomovců, které povzbudil ve víře.

Po návštěvě hlavního města se papež přesunul do New Yorku. Zde odsloužil mši svatou v katedrále pro několik set kněží a řeholníků a řeholnic a ocenil jejich službu, bez které by evangelizace nebyla možná, a veřejně jim poděkoval. Dále v New Yorku navštívil sídlo OSN, ve kterém promluvil ke všem přítomným zástupcům z celkem 193 zemí. Mluvil zde o zneužívání moci silnějších států vůči slabším a převážně rozvojovým zemím a vybídl přítomné státníky k větší spravedlnosti. Dále mluvil o drancování přírodních zdrojů, kdy máme brát ohled na přírodu, která takovýmto sobeckým chováním trpí. Po promluvě na půdě OSN se papež přesunul k památníku Ground Zero, kde se konala ekumenická modlitba za mír. Pak zde papež měl promluvu, ve které vybízel přítomné k odstranění zášti a nenávisti z utrpení, kterým si prošli pozůstalí na obětech teroristických útoků.⁸¹

⁷⁹ Papež v USA - středa odpoledne a čtvrtek dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php?id=22442>

⁸⁰ Tamtéž

⁸¹ Papež v USA - čtvrtek odpoledne a pátek dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php?id=22446>

Program pokračoval návštěvou katolické školy, která vyučuje zhruba tři sta žáků ze sociálně slabých rodin a tyto žáky povzbudil, aby pokračovali ve vzdělání, které nás mimo jiné učí být společenskými, vzájemně si pomáhat a mnohé další. Následně se papež přesunul do haly Madison Square Garden, která pojmul dvacet tisíc místních věřících a odsloužil zde mši svatou za spravedlnost a mír. V homilii zmínil toto: „*Jděte jednou, dvakrát, třikrát, jděte beze strachu, bez vzpouzení, jděte a zvěstujte tuto radost, která je pro všechny lid. V Ježíši se Bůh stal Emanuelem, Bohem s námi, Bohem, který jde po našem boku, vstoupil do našich záležitostí, do našich domů...*“⁸² Svatý otec povzbuzuje místní věřící k evangelizaci a k hlásání Krista všem lidem, ať už by se mělo jednat o kohokoliv. A v dnešním globalizovaném světě nesmíme zapomínat na to, že Bůh je nám vždy na blízku a proto se k němu můžeme a máme často obracet. Další den přeletěl papež do nedaleké Filadelfie, kde se hned po přiletu přemístil do místní katedrály, kde se setkal s místními biskupy, kněžími, řeholníky a řeholnicemi. V homilii papež vyzdvihl důležitost amerických církevních škol, které jsou pevným základem víry, který je vštěpován všem studentům, kteří tyto školy navštěvují.⁸³

Následně se papež setkal s místními imigranty, převážně z latinskoamerického regionu. Organizátoři toto setkání nazvali jako setkání za náboženskou svobodu a papež František promlouval na toto téma a vyzval přítomné, aby se nestyděli za své zvyky a tradice, skrze které žijí mnohdy svoji víru a mohou ji tak předat dalším generacím. Poté se Svatý otec přesunul na důležité osmé světové setkání rodin, které se tou dobou odehrávalo právě ve Filadelfii. Papež si vyslechl svědectví vybraných rodin a podpořil všechny přítomné, když vyslovil, že to nejkrásnější co Bůh stvořil, je rodina.⁸⁴

Poslední den v USA Svatý otec zahájil soukromými rozhovory s oběťmi sexuálního zneužívání a vyjádřil jim soustrast s tím, čím si prošli. Poté následovalo setkání s téměř třemi sty biskupy, kteří doprovázeli rodiny na celosvětové setkání rodin, a pronesl k nim promluvu, ve které zmínil: „*Rodina pro církev není důvodem starosti, nýbrž radostným potvrzením Božího požehnání v mistrovském díle stvoření. Každý den*

⁸² Papež v USA - pátek odpoledne a sobota dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22449>

⁸³ Tamtéž

⁸⁴ Papež v USA - sobota odpoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22451>

ve všech koutech planety se církev raduje spolu s Pánem za dar početného zástupu rodin, které i v nejtěžších zkouškách ctí sliby a střeží víru.⁸⁵ Papež vyzdvihuje důležitou roli věřících rodin, kterou zastávají v šíření křesťanství. Jsou velice důležité v evangelizaci nejen mezi svými příbuznými, ale i navenek všude kam přijdou. Dále papež navštívil mužskou věznici, v které se setkal se zhruba stovkou vězňů, kterým se snažil ukázat cestu evangelia, kdy je neodsuzoval, ale ukázal jim vlídnou tvář milosrdenství. Vrcholem tohoto posledního dne byla závěrečná mše svatá, které se zúčastnilo asi dva miliony věřících, kteří byli účastníky setkání rodin. Ve své homilii se zaměřoval na podporu rodin v šíření víry a řekl jim, aby se nechaly více ovlivnit Duchem Svatým, který skrze ně může zasáhnout srdce mnoha nevěřících. Papež na závěr bohoslužby rozdál evangelium sv. Lukáše a vyzval, aby jej rodiny darovali rodinám žijícím na okraji společnosti. Následně se papež přesunul na letiště, na které jej přišel vyprovodit viceprezident USA a papež mu poděkoval za to, že mohl absolvovat tuto pastorační cestu a ovlivnit tak mnoho vlažných věřících.⁸⁶

Tato desátá zahraniční cesta papeže Františka podpořila růst víry ve farnostech, skrze podporu, kterou papež vyjádřil jak věřícím na Kubě, tak v USA. Při četných promluvách zdůraznil důležitost rodin a dětí vzešlých z věřícího prostředí. Neméně důležitou byla jeho promluva k četným církevním a politickým představitelům. Nelze zapomenout na jeho první proslov v Kongresu USA a v sídle OSN, kde vyzval k šíření míru a spravedlnosti, boji proti klimatickým změnám. Dále zmínil, aby se političtí představitelé snažili přispět svými činy a legislativou k harmonickému soužití ve společnosti.

3.3.5 Keňa, Uganda, Středoafriická republika

Jedenáctou mezinárodní apoštolskou cestu uskutečnil papež ve dnech 25. – 30. listopadu 2015 a navštívil v ní poprvé africký kontinent. Navštívil celkem tři státy: Keňu, Ugandu a Středoafriickou republiku. První dva dny návštěvy věnoval Keni, další dva dny pobýval v Ugandě a zbývající čas trávil povzbuzováním věřících

⁸⁵ Papež v USA - neděle. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php?id=22454>

⁸⁶ Tamtéž

ve Středoafričské republice. Všechny africké státy mají velice mladou populaci a je zde velký potenciál pro růst křesťanství a proto papež zvolil cestu na tento kontinent.

Papež zahájil návštěvu v keňském hlavním městě Nairobi, kde jej přišel přivítat místní prezident a četní biskupové. Oficiální přijetí bylo v prezidentském paláci, kde papež krátce soukromě pohovořil s prezidentem. Po setkání s hlavou státu promluvil papež k přítomným politikům, diplomatům, podnikatelům a dalším významným osobám, kterých přišlo téměř tři tisíce. Ve své promluvě mluvil o toleranci, úctě k druhým, ochraně přírody a dalších palčivých tématech, které trápí nejen tuto africkou zemi.⁸⁷

Další den papež věnoval mezináboženskému dialogu, kdy se sešel a navázal dialog s místními představiteli světových náboženství a i četnými zástupci afrických náboženství. K tomuto náboženskému dialogu říká: „*Mezináboženské porozumění, přátelství a spolupráce jsou nezbytné, abychom hájili důstojnost, kterou Bůh udělil národům i jednotlivcům, a tím jejich právo na život ve svobodě a štěstí. Pokud náboženství podporují tuto důstojnost a práva, sehrávají zásadní roli tím, že utvářejí svědomí, vštěpují mladým lidem hluboké duchovní hodnoty příslušných náboženských tradic a připravují dobré občany, schopné šířit v občanské společnosti poctivost, integritu a takový pohled na svět, který přikládá vyšší hodnotu člověku než moci a hmotnému výdělku.*“⁸⁸ Papež se snaží povzbudit mezináboženský dialog tím, že poukazuje na to, že všechna náboženství mají shodné cíle, které jsou zaměřeny na důstojnost člověka, právo žít ve svobodě a mravní výchovu. Svatý otec v rámci tohoto dialogu čerpá z dokumentů, které vznikly v rámci druhého Vatikánského koncilu, a ukazuje velkou otevřenost římskokatolické církve k tomuto dialogu. Následovala bohoslužba, která byla obětována za evangelizaci národů, a účastnilo se jí tři sta tisíc věřících. Papež si místní získal tím, že na závěr pronesl požehnání ve svahilštině. Po této mši svaté se Svatý otec setkal s kněžími, řeholníky a řeholnicemi, které vyzval k vroucnější horlivosti pro Krista a šíření evangelia až do posledního okamžiku. Dále řekl přítomným, aby po vzoru Ježíše sloužili chudým, potřebným a lidem na okraji společnosti. Tento den papež František zakončil promluvou na půdě

⁸⁷ Papež v Africe - Keňa. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22836>

⁸⁸ Papež v Africe - Keňa, druhý den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22840>

OSN v Nairobi, kde se zasazoval o větší ochranu životního prostředí a zmínil, že se máme snažit o větší harmonii s přírodou, kdy Zemi nemůžeme brát jako zdroj nevyčerpatelného množství surovin. Čerpal ze své encykliky *Laudato si*, která se obsáhle věnuje této problematice.⁸⁹

Další den ráno papež navštívil chudinskou čtvrť, kterou obývá více než sto tisíc lidí a v které aktivně působí jezuité. Papež místním obyvatelům vyjádřil podporu a řekl, že není lhostejný k problémům, které místní trápí, jako nedostatek vody, chybějící služby, špatná infrastruktura. Dopoledne se papež setkal na zaplněném stadionu, pro sedmdesát tisíc lidí, s mládeží, která tvoří velkou část keňské populace. Vyslechl si otázky, které mu účastníci položili, a bez přípravy jim odpovídal a vyjadřoval jim podporu v jejich útrapách. Společně s mladými se zabýval tématy jako: sociální nerovnost, touha po penězích, korupce aj. Poté ještě pohovořil s místními biskupy. Krátce po poledni se papež rozloučil s Keňou na letišti, kam jej přišel doprovodit a rozloučit se s ním i prezident. Papež přeletěl do Ugandy, kde papeže také uvítal prezident a následně se přesunul společně s ním do prezidentské rezidence, kde promlouval k přítomným shromážděným zástupcům z politiky, ekonomiky a dalších oblastí. Papež připomněl ugandské mučedníky, kteří svědčili o víře až k prolití vlastní krve. Na závěr této promluvy požehnal v domorodém jazyce. Poté se papež setkal s katechisty a učiteli. Ocenil jejich službu, kterou konají pro ty nejdůležitější a to děti. I zde zdůraznil svědectví ugandských mučedníků, skrze které se rozrůstá víra v tomto státě.⁹⁰

Čtvrtý den své návštěvy zahájil papež mší svatou na uctění památky ugandských mučedníků, které se zúčastnilo zhruba tři sta tisíc věřících. Ke svědectví těchto mučedníků papež v promluvě uvádí: „*Ctíme je doopravdy a ctíme všechny svaté, když dosvědčujeme Krista ve svých domovech a našim bližním, na pracovištích a v občanské společnosti, ať už zůstáváme doma anebo se vydáme do nejbližšího koutu světa.*“ Papež vybízí k následování příkladů těchto mučedníků, k horlivějšímu šíření evangelia, kamkoliv půjdeme a komukoliv koho potkáme. Za každé okolnosti máme být věrni Bohu a usilovat o spravedlnost ve společnosti. Následně se papež setkal s mladými,

⁸⁹ Papež v Africe - Keňa, druhý den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22840>

⁹⁰ Papež v Africe – Keňa a Uganda, třetí den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22842>

kterých přijelo ze všech koutů Ugandy na sto padesát tisíc. Svatý otec si vyslechl svědectví a vyjádřil mladým podporu. V katechezi jim řekl, že nejsilnější zbraní je modlitba. Poté papež navštívil nemocné v jednom charitativním domě a navečer se setkal s duchovními a zasvěcenými osobami.⁹¹

Další den papež zahájil návštěvu posledního státu, a to Středoafričské republiky. Tato země je bohatá na nerostné suroviny a donedávna byla zmítaná konflikty. Papeže na letišti přivítala prozatímní prezidentka, která jej doprovodila do prezidentské rezidence. Zde promlouval k veřejným činitelům, politikům a dalším přítomným a vyzýval k mírovému soužití. Následně navštívil uprchlický tábor, kde se pozdravil s uprchlíky a poté se setkal s místními biskupy a poobědval s nimi. Po obědě v rámci ekumenického dialogu navštívil místní teologickou fakultu, která patří evangelikálům. Poté papež zavítal do katedrály, kde se setkal s kněžími, řeholníky a byli zde přítomni i zástupci evangelické a muslimské obce. Zde odsloužil mši svatou a otevřel Svatou bránu milosrdenství. V homilii mluvil o míru, spravedlnosti a lásce k druhým. Po této slavnosti se papež setkal s mladými. Vyslechl svědectví, vyzpovídal osobně pár mladých a vyzval mladé k boji za dobro a k častější modlitbě, která nás přibližuje k Bohu.⁹²

Poslední den papež František navštívil mešitu, kde oslovil místní muslimskou komunitu v rámci mezináboženského dialogu. Vyzval k mírovému soužití a řekl, že se muslimové a křesťané mají k sobě chovat jako bratři. Po tomto setkání se papež vydal na nedaleký stadion, kde odsloužil závěrečnou mši svatou. Dočkal se zde bouřlivého přijetí a ve svém kázání vyzval k budování prosperujícího státu a duchovní obnově národa. Touto bohoslužbou byla zakončena papežova návštěva Afriky a z letiště odlétá zpět do Říma.⁹³

Návštěva afrického kontinentu byla pro papeže příležitostí oslovit velké množství mladých nejen ve třech státech, které byly předmětem jeho návštěvy, ale věřící z celé Afriky, kteří bedlivě sledovali tuto jeho první pastorační cestu na tento

⁹¹ Papež v Africe - Uganda, čtvrtý den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22844>

⁹² Papež v Africe - Středoafričská republika, pátý den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22847>

⁹³ Papež v Africe - Středoafričská republika, šestý a poslední den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22851>

kontinent. Svatý otec se věnoval ve svých promluvách a homiliích tomu, aby dal dobrý příklad všem, ke kterým promlouval. Ať už se jednalo o jeho návštěvu v chudinské čtvrti, promluvu k církevním a státním představitelům, nebo jen svědectví vlastních laskavých činů k těm, s kterými přišel na své jedenácté zahraniční cestě do styku.

3.4 Cesty papeže Františka v roce 2016

V roce 2016 papež absolvoval doposud pouze jednu zahraniční cestu a to do státu, který má jedno z největších zastoupení katolíků na světě. Při této cestě papež navštívil i Kubu, kde se hlava římskokatolické církve poprvé setkala s pravoslavným patriarchou Kirillem. Společně vydali prohlášení, které vyzývá ve svých třiceti bodech k míru ve světě a vyjadřuje se k dalším společným problémům obou církví.

3.4.1 Kuba, Mexiko

První zahraniční cesta v roce 2016 směřovala do Mexika s mezipřistáním na Kubě. Papež František zamířil na ostrov Kuba, aby se zde střetl s pravoslavným patriarchou Kirillem a poté pokračoval ve své cestě do Mexika. Jeho celkově dvanáctá zahraniční návštěva se konala v termínu od 12. – 18. února 2016. Na Kubě strávil jen pár hodin a zbytek zahraniční cesty věnoval Spojeným státům mexickým, jak se oficiálně tento stát jmenuje. Na ostrově Kuba vydal společné prohlášení, týkající se navázání dialogu mezi dvěma církvemi a jejich postoj k problémům dnešního světa. V Mexiku pronesl Svatý otec promluvu k četným zástupům věřících na mnoha poutních místech, které navštívil. Papež se tak při své cestě zaměřil na navázání dialogu s pravoslavnou církví a státem, kde se snažil oslovit mnoho prostých, ale vroucně věřících lidí, kteří nemají tu možnost cestovat za papežem.

První den této zahraniční cesty došlo k setkání s patriarchou Kirillem na ostrově Kuba. Papež dvě hodiny soukromě hovořil s představitelem ruské pravoslavné církve a sdílel problémy a společně vydali třicetibodové prohlášení, ve kterém vyzývají k míru, mezináboženskému dialogu a zaujímají stanoviska k dalším problémům. Poté papež odlétá do hlavního města Mexika, kde jej přivítal nejen místní prezident, ale i tisíce Mexičanů. Papež soukromě pohovořil s prezidentem a pak absolvoval promluvu pro několik set významných představitelů veřejného života. V této promluvě nastiňuje,

že jeho cílem v Mexiku jsou mladí lidé a návštěva Panny Marie Guadalupské. Následně se papež přesunuje do místní katedrály, kde promlouvá k biskupskému sboru, který vyzývá k horlivějšímu šíření evangelia.⁹⁴

Následovala bohoslužba v největší mariánské svatyni na světě v mexickém Guadalupe, která pojme dvanáct tisíc poutníků a ročně jí navštíví zhruba dvacet miliónů věřících. Papež v homilii mluvil o zázraku, díky kterému se zde mohlo sejít několik desítek tisíc věřících. Na příkladu Panny Marie z Guadalupe ukazuje, že nejsme sami, a že Bůh a Panna Maria kráčí naším životem společně s námi a jsou nám často oporou. Ve své řeči doslova říká: *„Bud' mým poslem – říká nám – dej najíst hladovým, napoj žíznivé, zaopatři místo potřebným, obleč toho, kdo nemá nic, a navštěvuj nemocné. Podporuj vězněné, odpouštěj těm, kdo ti ublížili, utěšuj smutné, měj trpělivost s druhými a především se modli a pros našeho Boha.“*⁹⁵ Papež povzbuzoval přítomné věřící k většímu charitativnímu a misionářskému působení všude kolem sebe, tak aby každý mohl zakusit lásku samotného Ježíše. Poté sám zůstal soukromně uctívat obraz Panny Marie. Následující den slavil papež mši svatou s půl milionem věřících v nedalekém městě Ecatepecu. Jelikož byla ten den neděle a postní doba, tak papež promlouval o usebranosti a odolávání pokušení a uspořádání si důležitosti našich priorit.⁹⁶

V neděli odpoledne navštívil papež dětskou nemocnici, kde si popovídal s několika dětmi a požehnal jim. Po této návštěvě absolvoval soukromé setkání s mexickými jezuity. V pondělí se přesunul do nejhudšího státu, který dosud obývají potomci původního obyvatelstva. Papež vyzývá k pomoci s chudobou a pašováním lidí v tomto státě, který leží na jihu a proudí do něj mnoho lidí z jihoamerických zemí. Poté se přesouvá do arcidiecéze Tuxla, kde slouží na stadionu mši svatou, pro sto tisíc věřících. Ve své homilii se zaměřuje na vykořisťování původního obyvatelstva,

⁹⁴ Papež František ve Spojených státech mexických - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=23261>

⁹⁵ Papež František ve Spojených státech mexických - 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=23265>

⁹⁶ Tamtéž

znečišťování přírody a dalšímu násilí páchaném na bezbranných. Během liturgie papež zveřejnil dekret, který povoluje používání domorodého jazyka při liturgii.⁹⁷

V pondělí odpoledne papež František absolvoval setkání v katedrále s nemocnými, kterých dorazilo na setkání zhruba tisíc. Papež se snažil s co nejvíce z nich setkat osobně a utišit jejich bolest sdílením jejich problémů. Poté měl papež na programu setkání s rodinami. Vybrané rodiny mohly přednést své svědectví, na které papež reagoval. Toto setkání bylo zakončeno společným obnovením manželského slibu. Následně papež zavítal do státu, který je proslulý, jako bašta drogových kartelů. Navštívil zde město Moreli, kde sloužil mši společně s velkým množstvím řeholníků, kněží a zasvěcenými osobami. A v homilii vyzval, aby všichni přítomní nikdy nerezignovali na úlohu hlásat evangelium i v obtížných podmínkách, jaké panují v tomto státě. Mše byla z kapacitních důvodů sloužena na stadionu. Po ní se papež přesunul do katedrály, kde jej čekali rektori mexických univerzit a představitelé různých křesťanských církví a velké množství dětí, které měly přistoupit k prvnímu svatému přijímání, a papež se s nimi krátce pozdravil.⁹⁸

Z katedrály se papež přesunul na stadion, kde se setkal s mexickou mládeží. Ta jej očekávala v hojném počtu. Vybraní mladí přednesli svá svědectví a papež reagoval pomocí textů z bible a na vhodných příkladech vysvětloval, jak se mladí mají zachovat v různých situacích. Papež povzbudil mladé věřící, které ohrožuje obchod s narkotiky, velká nezaměstnanost a další problémy, aby neklesali ve víře a naději. Povzbuzoval je slovy: „*Když se vám všechno zdá být obtížné, když se vám zdá, že se hroutí celý váš svět, obejměte jeho kříž, obejměte Jeho a – prosím vás o to – nepouštějte se nikdy jeho ruky, i kdyby vás kupředu vlekl a vy jste padali, dovolte mu, aby vás On zvedl.*“⁹⁹ Tímto textem vybízel mladé, aby se v modlitbě obraceli k Ježíši a svěřovali mu své problémy a nechali se vést Boží prozřetelností. Po této mši se papež přesouvá letecky do posledního mexického státu, na své zahraniční cestě, Chihuahua. Zde navštívil město Ciudad Juarez a v něm jako první zavítal do nápravného zařízení, které obývá zhruba

⁹⁷ Papež František ve Spojených státech mexických - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=23267>

⁹⁸ Papež František ve Spojených státech mexických - 4. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=23270>

⁹⁹ Papež František ve Spojených státech mexických - 5. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=23271>

sedm set vězňů. V roce Božího milosrdenství jej přišel hlásat i sem a promlouval na toto téma i k vězňům. Mluvil k nim, že se mohou změnit a začít pracovat na lepší budoucnosti. Poté vězňům požehnal a vydal se na další program.¹⁰⁰

Zajímavostí návštěvy vězení bylo to, že papežova promluva se přenášela do všech mexických věznic a papež tak svojí řečí o milosrdenství promlouval díky živému přenosu k více než 250 tisícům vězňů. Z vězení se Svatý otec přesunul na setkání do sportovní haly, kde jej očekávalo tři tisíce podnikatelů a zaměstnanců. Papež k nim mluvil o vykořisťování zaměstnanců a tím související bídě, která je pramenem mnoha utrpení. Apeluje, aby zaměstnanci dostávali spravedlivou mzdu. Poté se papež přesunul na americko mexickou hranici, kde odsloužil mši svatou za usmíření. Mše svatá se zúčastnilo dvě stě tisíc věřících na jedné straně hranice a na druhé straně zhruba dvacet tisíc. V homilii papež využil biblického textu o obrácení Ninive a na jeho příkladu ukazoval Boží milosrdenství. Upozornil, kolik bezpráví se odehrálo na této hranici. Podpořil aktivity řeholníků, kteří proti tomuto bezpráví bojují například pomocí migrantům v jejich svízelné situaci. Následovalo závěrečné požehnání a poděkování za zdárný průběh návštěvy Mexika. Poté se již papež František přesouvá na letiště, kam se přijel rozloučit s papežem i prezident, a odlétá zpátky do Říma.¹⁰¹

¹⁰⁰ Papež František ve Spojených státech mexických - 5. den. *Radiovicana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovicana.cz/clanek.php4?id=23271>

¹⁰¹ Papež František ve Spojených státech mexických - 6. den. *Radiovicana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovicana.cz/clanek.php4?id=23276>

Závěr

Od zvolení papeže Františka je hlava církve středem mediální pozornosti a je posuzován každý jeho výrok. Některá média, mimo jiné i Rádio Vaticana, si zachovávají odstup a pouze přinášejí doslovné záznamy a přeložené proslovy nejen ze zahraničních cest, ale i z každodenního papežova života, a proto jsem z tohoto zdroje čerpal.

V této práci jsem se zaměřil na papežovy zahraniční cesty, jejich průběh a zajímavé myšlenky z homilií a promluv. Vyzdviženy jsou myšlenky, týkající se šíření evangelia. Svá slova Svatý otec směřoval k pozitivnímu působení především na potřebné, kterými jsou: rodiny, mladí, chudí, nemocní a věznění. Papež měl při každé návštěvě promluvy k četným představitelům, ať už církevním, politickým nebo zástupcům podnikatelské sféry.

Papež se v každém státě dočkal oficiálního přijetí od hlavy státu, v které byl zrovna na své zahraniční cestě. Každá jeho cesta měla pastorační charakter a při většině z nich papež povzbudil místní věřící a vyzval je k většímu zapojení do boje proti chudobě. Neopomněl se setkat s nemocnými, chudými a zvláštní pozornost věnoval rodinám a mladým. Netradiční na jeho návštěvách pro mnohé byla jeho otevřenost vůči jiným náboženstvím a to z důvodu, že se papež snažil nejen o ekumenický dialog, ale i o mezináboženský. V Turecku zavítal do mešity, na Kubě vydal společné prohlášení s patriarchou Kirillem, odsloužil bezpočet mší za mír a svobodu vyznání.

Nejvíce mě zaujaly jeho projevy v každé zemi, kdy se snažil zaujmout obyvatelstvo dané země, ve které byl zrovna na návštěvě, tím, že se naučil pár základních frází v jejich rodném jazyce a tím si získal srdce místních lidí. Velice zajímavá je i jeho bezprostřednost, kdy neváhá, pokud to situace dovoluje, odložit již připravený proslov a reagovat na aktuální podněty. Jeho reakce vždy navazovaly na slova evangelia a snažil se je propojit se současnou situací.

Papež za svou dobu pontifikátu absolvoval již dvanáct zahraničních cest, při kterých navštívil i významná poutní místa. Vyzýval k větší solidaritě s chudými a potřebnými, horlivějšímu hlásání evangelia, neustálé modlitbě za mír mezi národy bez ohledu na náboženské vyznání i za něj samotného a jeho úmysly.

Papež František využívá svého jihoamerického charismatu, upozorňuje na palčivé sociální problémy, s představiteli státu se nebojí otevřít ožehavá témata,

s kterými se daný stát potýká. Na zahraničních cestách papeže doprovázejí novináři, kteří během letu i mimo něj mají možnost klást papeži otázky. Zjištěné informace zprostředkovávají široké veřejnosti. Je patrné, že papež František je významnou osobou 21. století, která ovlivňuje smýšlení některých lidí, což dokazuje i průzkum agentury STEM zveřejněný na začátku letošního roku, ve kterém získal o více než 20 % větší popularitu než jeho předchůdce. Z uvedeného je patrné, že pokud papeže Františka lidé znají a vnímají ho pozitivně, museli se již dříve seznámit s jeho různorodou činností a skutky, které se zaměřují na ty nejpotřebnější.

Při psaní svých encyklik, stejně tak jako ve svých promluvách, se odkazuje na evangelium, na dokumenty vydané jeho předchůdci a jiné církevní dokumenty. Papež František zprostředkovává již známé myšlenky, avšak novým a lidmi vítaným způsobem.

Anotace

Příjmení a jméno autora: ČECH Vlastimil

Instituce: Katedra pastorální a spirituální teologie CMTF UP v Olomouci

Název práce: *Evangelizace papeže Františka s ohledem na jeho zahraniční cesty a rozhovory do médií*

Vedoucí práce: ThLic. Michal Umlauf

Počet stran: 68

Počet příloh: 1

Počet titulů použité literatury: 76

Klíčová slova: papež František
zahraniční cesty
médiá
evangelizace

Resumé

ČECH, Vlastimil Evangelizace papeže Františka s ohledem na jeho zahraniční cesty
a rozhovory do médií

Diplomová práce

Diplomová práce se zabývá zahraničními cestami papeže Františka a jejich pozitivními vlivy na věřící i nevěřící, kteří jsou vždy ohromeni přístupem a chováním tohoto velice oblíbeného papeže. Shrnuje život papeže Františka před tím, než byl zvolen za papeže a jeho vydaná knižní díla, u kterých je autorem nebo spoluautorem. Stěžejní část práce se pak věnuje jednotlivým významným zahraničním cestám papeže Františka a komentují významné okamžiky z těchto návštěv, tak jak je zachytilo RadioVaticana.cz.

Summary

ČECH, Vlastimil. Evangelization of Pope Francis, with regard to his foreign trips and talks to the media

Diploma thesis

The thesis deals with foreign travels of Pope Francis and their positive effects on believers and unbelievers, who are always amazed at the attitude and behavior of this very popular pope. It sums up the life of Francis before he was elected pope and his published literary works for which he is the author or co-author. The fundamental part is devoted to each major foreign travel of Pope Francis and commenting on significant moments of these visits, as captured RadioVaticana.cz

Bibliografie

BIALLOWONS, Simon. *František: papež z druhého konce světa*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, 163 s. ISBN 978-80-262-0461-9.

ESCOBAR GOLDEROS, Mario. *Papež František: muž modlitby*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2013, 187 s. ISBN 978-80-204-2995-7.

Evangelii Nuntiandi [online]. [cit. 2016-02-20]. Praha: Zvon, 1990. Dostupné na: <http://www.kebrle.cz/katdocs/EvangeliiNuntiandi.htm>

Evangelizace je nejlepší služba spoluobčanům.. Aneb Proč a jak evangelizovat. *Víra.cz* [online]. 2006 [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.vira.cz/Texty/Glosar/Evangelizace.html>

FILKA, Jaroslav. *Metodika tvorby diplomové práce: praktická pomůcka pro studenty vysokých škol*. 1. vyd. Brno: Knihář, 2002. 224 s. ISBN 80-862-9205-3.

FRANTIŠEK, . *Papež František: prosím o přátelský dialog*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2013, 185 s. ISBN 978-80-249-2308-6.

FRANTIŠEK, . *Hledej Pána v jeslích*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, [16] s. ISBN 978-80-7195-768-3.

FRANTIŠEK, . *Promluvy z Argentiny*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, 141 s. ISBN 978-80-7195-725-6.

FRANTIŠEK, . *Lumen fidei: Světlo víry: encyklika*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2013, 61 s. ISBN 978-80-7195-741-6.

FRANTIŠEK, . *Evangelii gaudium: Radost evangelia: apoštolská exhortace o hlásání evangelia v současném světě*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2014, 183 s. ISBN 978-80-7450-118-0.

FRANTIŠEK, . *Dobrota a milosrdenství*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014, [14] s. ISBN 978-80-7195-782-9.

FRANTIŠEK, . *Modlitba na prstech ruky*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014, [14] s. ISBN 978-80-7195-770-6.

FRANTIŠEK, a Abraham SKORKA. *O nebi a zemi: [papež František o rodině, víře a úloze církve ve 21. století]*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2013, 191 s. ISBN 978-80-7432-305-8.

FRANTIŠEK,, Sergio RUBIN a Francesca AMBROGETTI. *Papež František: rozhovor s Jorgem Bergogliem*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2013, 188 s., [8] s. obr. příl. ISBN 978-80-262-0462-6.

GAETA, Saverio. *Papež František: život a výzvy*. 1. vyd. Praha: Paulínky, 2013, 126 s. ISBN 978-80-7450-097-8.

K cestě do budoucnosti je zapotřebí minulost. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21142>

KUTIL, Tomáš. *Papež je nejoblíbenější osobností*. In: Katolický týdeník. Praha, 2016, XXVII(6). [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.katyd.cz/clanky/papez-je-nejoblibenejsi-osobnosti.html>

LOWNEY, Chris. *Papež František - umění vést: čemu nás učí první jezuitský papež*. Vyd. 1. V Praze: Triton, 2014, 235 s. ISBN 978-80-7387-808-5.

MLÉČKA, Ondřej, *V červenci navštíví papež Ekvádor, Bolívii a Paraguay*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://www.cirkev.cz/archiv/150701-v-cervenci-navstivi-papez-ekvador-bolivii-a-paraguay>

Papež František. *Katolická církev v České republice* [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.cirkev.cz/cirkev-ve-svete/apostolsky-stolec/papez-frantisek/>

Papež František. *kniha.cz*. [online]. [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: <http://www.kniha.cz/papez-frantisek/>

Papež František se vydal do Korejské republiky. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20653>

Papež František v Albánii. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20832>

Papež František v Bolívii - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22109>

Papež František v Bolívii - 2. a 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22112>

Papež František v Ekvádoru - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22098>

Papež František v Ekvádoru - 2. den dopoledne . *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22100>

Papež František v Ekvádoru - 2. den odpoledne . *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22102>

Papež František v Ekvádoru - 3. den dopoledne . *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22104>

Papež František v Ekvádoru - 3. den odpoledne . *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22107>

Papež František v Paraguay - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22115>

Papež František v Paraguay – 2. a 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22119>

Papež František v Paraguay - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22120>

Papež František v Sarajevu. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21964>

Papež František ve Spojených státech mexických - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=23261>

Papež František ve Spojených státech mexických - 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=23265>

Papež František ve Spojených státech mexických - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=23267>

Papež František ve Spojených státech mexických - 4. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=23270>

Papež František ve Spojených státech mexických - 5. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=23271>

Papež František ve Spojených státech mexických - 6. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-15]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=23276>

Papež František na Filipínách - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21350>

Papež František na Filipínách - 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21352>

Papež František na Filipínách - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21355>

Papež na Kubě - sobota a neděle dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22431>

Papež na Kubě - neděle odpoledne a pondělí dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22432>

Papež na Kubě - pondělí odpoledne a úterý dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22435>

Papež na Srí Lance – 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21342>

Papež na Srí Lance – 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21345>

Papež František na Srí Lance a Filipínách - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21346>

Papež v Africe - Keňa. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22836>

Papež v Africe - Keňa, druhý den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22840>

Papež v Africe – Keňa a Uganda, třetí den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22842>

Papež v Africe - Středoafriická republika, pátý den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22847>

Papež v Africe - Středoafriická republika, šestý a poslední den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22851>

Papež v Africe - Uganda, čtvrtý den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22844>

Papež v Albánii - závěr cesty. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20835>

Papež v Jižní Koreji - 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20657>

Papež v Jižní Koreji - 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20661>

Papež v Jižní Koreji - 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20665>

Papež v Jižní Koreji - 4. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20668>

Papež v Jižní Koreji - 5. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20670>

Papež v Turecku – 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21154>

Papež v Turecku – 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21157>

Papež v Turecku – 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21160>

Papež v USA - středa dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22439>

Papež v USA - středa odpoledne a čtvrtek dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22442>

Papež v USA - čtvrtek odpoledne a pátek dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22446>

Papež v USA - pátek odpoledne a sobota dopoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22449>

Papež v USA - sobota odpoledne. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22451>

Papež v USA - neděle. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-13]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=22454>

Papež ve Štrasburku varoval před paradoxním zneužíváním lidských práv. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21143>

Papež František ve Svaté zemi – 1. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20259>

Papež František ve Svaté zemi – 2. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20265>

Papež František ve Svaté zemi – 3. den. *Radiovaticana.cz*. [online]. [cit. 2016-03-10]. Dostupné z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=20272>

Papež v Jižní Koreji: Svět je unavený válkami. *tisk.cirkev.cz*. [online]. [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://tisk.cirkev.cz/ze-zahranici/papez-v-jizni-koreji-svet-je-unaveny-vačkami/>

Redemptoris Missio [online]. [cit. 2016-02-20]. Praha: Zvon, 1994. Dostupné na: <http://www.kebrle.cz/katdocs/RedemptorisMissio.htm>

TORNIELLI, Andrea. *František - papež chudých: [život, myšlenky a slova papeže, který změnil církev]*. Vyd. 1. Praha: Ikar, 2013, 172 s. ISBN 978-80-249-2206-5.

Udržovat naživu demokracii před nátlakem neznámých impérií.
Radiovaticana.cz. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné
z: <http://radiovaticana.cz/clanek.php4?id=21141>

Příloha č. 1: Chronologie papeže Františka

- 1936 *Narodil se 17. prosince ve čtvrti Flores (provincie Buenos Aires), na okraj aglomerace „velkého“ Buenos Aires, do skromných poměrů rodiny Maria Josého Bergoglia, účetního a železničního zaměstnance, původem z italského Piemontu, a Reginy Sivoriové, ženy v domácnosti. Jorge Mario je nejstarší z pěti sourozenců.*
- 1948 *Mladý Bergoglio navazuje svou první známost. Své dívce říká, že když nepřijme jeho nabídku k sňatku, stane se knězem.*
- 1953 *Po zpovědi, ke které přistupuje, než se vydá na tradiční studentský Svátek jara, slyší vnitřní hlas, který jej povolává ke kněžství. Je mu tehdy 17 let.*
- 1954 *Zahajuje studium na chemické průmyslovce.*
- 1957 *Prodělává těžkou nemoc dýchacího ústrojí, která jej připraví o jednu plíci.*
- 1958 *Dne 11. března vstupuje jako novic do Tovaryšstva Ježíšova. Během tohoto období studuje humanitní vědy v Chile.*
- 1963 *Po návratu do Buenos Aires získává absolutorium v teologii a filosofii na Filosofické fakultě jezuitského Semináře svatého Josefa v buenosaireské čtvrti San Miguel.*
- 1964-1965 *Učitelem literatury a psychologie v jezuitském Seminári Neposkvrněné Panny Marie ve městě Santa Fe.*
- 1966 *Profesorem literatury na Koleji Všemohoucího Spasitele v Buenos Aires.*
- 1969 *Bergoglio je 13. prosince vysvěcen na kněze.*
- 1970-1971 *Studuje na universitě v Alcalá de Henares (Španělsko).*
- 1973-1979 *Stává se provinciálem jezuitského řádu v Argentině.*
- 1973 *Bergoglio je pověřen řízením a správou buenosaireské University nejsvětějšího Spasitele (USAL).*
- 1980-1986 *Profesorem na teologické fakultě jezuitské koleje v San Miguelu a rektorem Velkého semináře Filosofické a Teologické fakulty.*
- 1986 *Bergoglio v Německu dokončuje doktorskou práci a vrací se do Argentiny. Usazuje se v kostele a koleji Tovaryšstva Ježíšova ve městě Córdoba, kde působí jako duchovní vůdce a zpovědník.*

- 1992 *Stává se pomocným biskupem Buenos Aires a spolupracovníkem arcibiskupa Antonia Quarracina.*
- 1997 *Biskup koadjutor Buenos Aires.*
- 1998 *Po smrti Antonia Quarracina je 28. února povýšen na arcibiskupa Buenos Aires a rovněž primase argentinského.*
- 2001 *Jan Pavel II. jej 21. února jmenuje kardinálem. Jako kardinálský titul je mu přidělen kostel svatého Roberta Bellarmina.*
- 2001 *Bergoglio v září předsedá generálnímu shromáždění biskupského synodu ve Vatikánu a za odvedenou práci sklízí všeobecné uznání.*
- 2005-2011 *Předsedá Argentinské biskupské konferenci.*
- 2005 *K překvapení mnohých Bergoglio končí na druhém místě v konkláve, které volí na papežský stolec Benedikta XVI.*
- 2013 *Dne 13. března je zvolen nástupcem Benedikta XVI a stává se papežem Františkem.*
- 2013 *Dne 19. března zahajuje svůj pontifikát inaugurační mší.¹⁰²*

¹⁰² ESCOBAR GOLDEROS, Mario. *Papež František: muž modlitby*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2013, str. 163–164